

Handleiding

Debatteren voor havo/vwo-leerlingen

Nederlands Debat Instituut

NK

Scholieren

Handleiding

Debatteren voor havo/vwo-leerlingen

www.nkscholieren.nl

NEDERLANDS DEBAT INSTITUUT

Inhoudsopgave

	Voorwoord	5
1.	Wat is debatteren?	7
2.	Waarom debatteren?	13
A.	Wat houdt deelname in?	
3.	De debatwedstrijd	17
4.	De sprekerswedstrijd	34
5.	De jurering	37
B:	Hoe win je het toernooi?	
6.	Presentatie	42
7.	Argumentatie	50
8.	Taakuitvoering	58

Voorwoord

Beste lezer,

Voor je ligt het lesboek dat hoort bij het NK Debatteren voor Scholieren dat het Nederlands Debat Instituut sinds 1998 organiseert en waar ieder jaar ongeveer 100 scholen (havo/vwo bovenbouw) aan meedoen.

Het debatinstituut streeft naar de invoering van het debat als lesmethode binnen alle lagen van het onderwijs. Dit doen wij in de overtuiging dat het debat een belangrijke bijdrage levert aan de ontwikkeling van jonge mensen. Door te debatteren worden een aantal vaardigheden ontwikkeld die je in de dagelijkse praktijk veelvuldig van pas komen: presenteren, analyseren, argumenteren, kritisch luisteren en snel reageren. Kortom alle elementen die gezamenlijk maken dat je overtuigend kunt communiceren. Maar het debat doet meer. Door te debatteren ontwikkel je een kritische denkhouding en kom je op een prikkelende manier in aanraking met onderwerpen waar je anders wellicht niet zo snel over zou nadenken en die erg leuk en interessant blijken te zijn. Je verbreedt je referentiekader en wordt continu uitgedaagd om na te denken over maatschappelijke vraagstukken en de voors en tegens daarbij te toetsen. Tot slot is het debat een van de belangrijkste pijlers van onze democratische rechtsstaat; het wordt wel eens de ‘zuurstof van de democratie’ genoemd. Als samenleving hebben wij er dan ook belang bij dat debatten op een goed niveau gevoerd worden. Het debatinstituut hoopt hier een steentje aan bij te dragen.

Via onze debattoernooien hebben wij de afgelopen jaren duizenden jongeren bereikt binnen alle lagen van het onderwijs; van basisschool tot universiteit en van vmbo tot gymnasium. Steeds weer blijkt dat het debat zeer goed aansluit bij de kerndoelen en eindtermen van iedere afzonderlijke onderwijslaag en dat het zeer goed in het curriculum valt in te passen. De debatmethodiek wordt dan ook steeds vaker als vast onderdeel van het lesprogramma door docenten ingezet. Dit stimuleert ons ieder jaar weer om met veel enthousiasme en overtuiging onze toernooien te organiseren!

Wij wensen je veel plezier bij het lezen van dit materiaal, maar vooral met het oefenen. Spreken leert men immers door te spreken!

Mede namens al mijn collega's,

Roderik van Grieken
Oprichter en directeur Nederlands Debat Instituut

1. Wat is debatteren?

Het debat speelt een belangrijke rol in het functioneren van onze maatschappij. Niet voor niets wordt het wel ‘de zuurstof van de democratie’ genoemd. Er gaat bijna geen dag voorbij zonder dat het debat in je persoonlijke leven een rol speelt. Reden genoeg om in de eerste twee hoofdstukken van dit boek het fenomeen ‘debat’ kort te bestuderen en in te gaan op het debat als wedstrijdvorm.

1.1 Discussiëren en debatteren

De woorden ‘discussiëren’ en ‘debatteren’ lijken op het eerste gezicht misschien ongeveer hetzelfde te betekenen. In de dagelijkse praktijk worden ze ook vaak door elkaar gebruikt. In beide gevallen praten mensen met elkaar over iets waarover ze van mening verschillen. Stel, in jouw woonplaats hebben twee medewerkers van de plaatselijke supermarkt een dief in elkaar geslagen. Sommige van je klasgenoten zullen vinden dat dit zonder meer zou moeten mogen en zouden het misschien zelf ook wel hebben gedaan. Anderen in de klas vinden juist dat dit een bespottelijke gang van zaken is: als winkelpersoneel zelf rechtertje gaat spelen is het einde zoek. Na afloop van een discussie hierover zijn de meningen ongetwijfeld nog steeds verdeeld, maar ze kunnen inmiddels wel verschoven zijn. Bovendien zijn er nieuwe inzichten vergaard: alle argumenten voor en tegen liggen nu duidelijk op tafel, waardoor men een beter onderbouwd standpunt kan innemen.

Als je over een onderwerp *discussieert*, gebeurt dit op een heel vrije manier. Thuis aan tafel, in het café of op de sportclub vinden dagelijks verhitte discussies plaats over bijvoorbeeld politiek, voetbal en het koningshuis. Deze discussies vinden vaak spontaan plaats en iedereen kan eraan deelnemen. Meestal eindigen discussies weer net zo spontaan als ze zijn begonnen en gaat men weer over tot de orde van de dag. Sommigen die aan de discussie hebben meegedaan, hebben iets geleerd van de discussie, en misschien zijn er zelfs mensen van mening veranderd door wat er tijdens de discussie allemaal is gezegd.

Debatteren over een onderwerp gebeurt op een veel formelere manier. Bij een debat zijn het onderwerp en de deelnemers vrijwel altijd van tevoren bekend. Voorafgaand aan een debat worden ook een aanvangstijd en een eindtijd afgesproken: men mag niet zomaar beginnen te spreken. Ook worden er afspraken gemaakt over hoe het debat zal verlopen, over wie wanneer mag praten. Denk bijvoorbeeld aan verkiezingsdebatten en andere debatten die je regelmatig op televisie ziet. Maar het grootste verschil tussen een discussie en een debat is de

aanwezigheid van een derde groep die overtuigd moet worden. Dit wordt hieronder uitgelegd.

1.2 De basiselementen van het debat

Zoals hierboven al staat, is aan het begin van een debat meestal al bekend welke sprekers meedoen en waarover het debat gaat. De sprekers zijn het over het onderwerp gedeeltelijk of helemaal niet eens met elkaar. Zij verschillen dus van mening. Dit meningsverschil moet voorafgaand aan het debat al duidelijk zijn. Hiermee hebben we het eerste basiselement van het debat te pakken.

Het debat bestaat bij de gratie van een meningsverschil, oftewel: zonder meningsverschil geen debat.

In het debat geven alle deelnemers hun mening en de argumenten die hun mening ondersteunen. Ook reageren zij op de argumenten van de andere deelnemers. Maar bijna nooit lukt het een van de deelnemers een andere deelnemer van zijn gelijk te overtuigen. Het doel van de deelnemers is dan ook niet om elkaar te overtuigen, maar het aanwezige publiek. Dit zijn mensen die geïnteresseerd zijn in het onderwerp en die bereid zijn om op basis van de verschillende argumenten hun eigen mening te herzien. Hiermee raken we het tweede basiselement van het debat.

Deelnemers aan een debat debatteren met elkaar, maar hebben als doel om het publiek te overtuigen. Daardoor staat het publiek eigenlijk centraal tijdens ieder debat.

Laten we een voorbeeld uit de praktijk geven om deze twee basiselementen te verduidelijken: een debat op televisie tussen een kamerlid van GroenLinks en één van de VVD die debatteren over de verbreding van het huidige snelwegennet. De regisseur van het betreffende programma heeft uiteraard niet voor niets een GL'er en een VVD'er uitgenodigd voor dit debat. Hun partijen hebben totaal verschillende visies op de economie en het milieu. Het was minder interessant geweest om twee VVD'ers uit te nodigen die het met elkaar eens zijn (basiselement 1). Tijdens het televisiedebat verschillen de twee deelnemers stevig van mening, terwijl ze weten dat ze de ander naar alle waarschijnlijkheid niet zullen overtuigen. De sprekers richten zich dan ook eigenlijk tot jou als kijker (en kiezer). Beide sprekers hopen dat jij, na het zien van het debat, door hun standpunt over het wegennet overtuigd zult zijn, en niet door het standpunt van de ander (basiselement 2). Een wellicht nog duidelijker voorbeeld van dit basiselement is de rechtszaal. De advocaat en het openbare aanklager weten donders goed dat

ze elkaar niet kunnen overtuigen, en degene op wie zij zich richten is dan ook altijd de rechter: de derde en beslissende partij.

Regels voor een zuiver debat

In de vorige paragraaf staan de twee basiselementen van het debat genoemd. Behalve die basiselementen kent elk debat ook een aantal regels. Niet alle debatten hebben precies dezelfde regels. Deze regels zijn namelijk afhankelijk van de doelstelling en de belangen van degenen die het debat organiseren. Er is echter wel een aantal regels waaraan een goed en zuiver debat te allen tijde moet voldoen.

1. Het debat gaat over een duidelijk afgebakend onderwerp

Deelnemers maken vóór aanvang van het debat een duidelijke afspraak over welk onderwerp het debat zal gaan. Ze spreken ook af dat ze het gedurende het debat alléén over dit onderwerp zullen hebben.

2. Het debat gaat over wat de deelnemers scheidt

Deelnemers richten zich tijdens het debat op de argumenten waarover ze het oneens zijn. Dit zijn voor het debat namelijk de enige argumenten die relevant zijn. De Engelsen noemen dit ‘agreeing to disagree’.

3. Gelijke wapenen

Deelnemers moeten voor en tijdens het debat gelijke kansen krijgen om hun zienswijze naar voren te brengen. Dit houdt onder andere in dat zij evenveel voorbereidingstijd en voorbereidingsmogelijkheden hebben en dat zij tijdens het debat recht hebben op evenveel spreektijd. In het Engels wordt dit het ‘equal-arms’-beginsel genoemd.

4. Vrijheid van het woord

Deelnemers aan het debat dienen zich vrij te kunnen voelen om alle argumenten aan te voeren die zij van belang vinden voor hun standpunt. Sprekers moeten dus door de andere deelnemers en het publiek in de gelegenheid worden gesteld om hun zienswijze te uiten, ook wanneer iedereen het daarmee er faliekant oneens is.

5. Inspanningsverplichting

Deelnemers zijn verplicht om hun standpunt zo helder en duidelijk mogelijk voor het voetlicht te brengen, voor elkaar en met name voor het publiek. Ze zijn ook verplicht andermans argumenten zo krachtig mogelijk tegen te spreken. Ze hebben dus een inspanningsverplichting om er een goed debat van te maken.

6. Acceptatie van de uitkomst

Veel debatten eindigen met een oordeel van het publiek of een jury. Deelnemers behoren reeds voor aanvang van het debat aan te geven dat ze iedere uitkomst van het debat zullen respecteren.

Het is de verantwoordelijkheid van alle aanwezigen bij een debat om erop toe te zien dat deze regels in acht worden genomen. Als één of meer regels niet goed worden opgevolgd, leidt dat tot verlies van kwaliteit van het debat.

1.3 Het wedstrijddebate

Tot nu toe hebben we gesproken over het debat als maatschappelijk fenomeen. De afgelopen jaren heeft het debat in Nederland zich echter ook ontwikkeld als wedstrijdvorm en lesmethode. In Angelsaksische landen, bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten, is het wedstrijddebatteren en het gebruik van het debat in het onderwijs van oudsher al zeer gebruikelijk.

Het wedstrijddebate is in Nederland inmiddels erg populair. Naast het NK Debatteren voor Scholieren kent iedereen waarschijnlijk het tv-programma 'Het Lagerhuis'. Daarnaast worden er toernooien georganiseerd voor studenten, ambtenaren en bedrijven. Vrijwel elke Nederlandse universiteit heeft een debatclub. De afgelopen tien jaar heeft Nederland jaarlijks een aantal teams afgevaardigd naar Europese en Wereldkampioenschappen debatteren voor studenten en scholieren.

Kelelementen van het wedstrijddebate

Wereldwijd zijn er veel verschillende vormen van wedstrijddebatten. Iedere vorm heeft zijn eigen gebruiken en regels en voor iedere vorm gelden aparte jurycriteria. Voor de meeste wedstrijdvormen gelden echter in ieder geval de volgende vijf kelelementen:

Stelling

Tijdens het debat staat een stelling centraal waarover wordt gedebatteerd. Deze stelling wordt door de wedstrijdleiding voorafgaand aan het debat aan de deelnemers bekendgemaakt. Voorbeelden van stellingen zijn 'Genetische modificatie moet worden verboden', 'De stemplicht moet worden ingevoerd' of 'De Randstad zou één grote provincie moeten worden.'

Teams

Aan het debat nemen twee teams deel. Per debatvorm kan de teamgrootte variëren van één tot wel meer dan tien personen. Het ene team krijgt de opdracht de

stelling te verdedigen; zij zijn de voorstanders in het debat. Het andere team moet de stelling aanvallen; zij zijn de tegenstanders. Deze rolverdeling is willekeurig; hoe de deelnemers zelf werkelijk over de stelling denken, is irrelevant en mag geen enkele rol spelen in het debat. Strict genomen wordt in een wedstrijd-debat dus geen mening verdedigd, maar een standpunt.

Niet eens worden met elkaar

De teams dienen de stelling zo scherp mogelijk te verdedigen dan wel aan te vallen en zo goed mogelijk te reageren op de argumenten van het andere team. Het is expliciet niet de bedoeling om overeenstemming te vinden over de stelling.

Vaste spreekbeurten en spreektijden

In bijna elk wedstrijd-debat wordt gewerkt met vaste spreekbeurten en spreektijden. De deelnemers spreken om de beurt in een bepaalde volgorde en ze mogen per beurt een bepaalde tijd spreken. Aan deze spreektijden moeten de deelnemers zich strikt houden.

Jury

Beide teams proberen een jury te overtuigen van hun gelijk. Het team dat dat volgens de jury het beste doet, wint het debat. Gelijkspel bestaat in de debatsport niet. De jury kan bestaan uit het aanwezige publiek, al is er meestal sprake van een speciale wedstrijdjury. De juryleden weten van tevoren al op basis van welke criteria zij het debat moeten beoordelen. De deelnemers zijn ook bekend met deze criteria. De jurycriteria kunnen per debatvorm sterk verschillen, maar zullen altijd gericht zijn op presentatie- en/of argumentatievaardigheden van de debaters. Voor elke vorm geldt dat de persoonlijke mening van de juryleden over het onderwerp geen rol mag spelen bij de beoordeling van het debat.

Stücken

- Abendbrot
- Kopf
- Komp
- Staat

Abendbrot
Kopf
Kontinuum
Staat

2. Waarom debatteren?

2.1 De maatschappelijke waarde van het debat

Het voeren van goede en zuivere debatten heeft grote maatschappelijke waarde. Door de eeuwen heen hebben debatten bijgedragen aan maatschappelijke en wetenschappelijke vooruitgang. Door standpunten en 'waarheden' keer op keer kritisch te bekijken en alle mogelijke argumenten en tegenargumenten te bespreken, ontstaan nieuwe 'waarheden' en vooruitgang in ons denken. Het adagium van debatteren is dan ook: 'uit meningsverschillen ontspringt de waarheid'.

Het debat is in onze maatschappij onder andere van belang voor het ontstaan, het toepassen en het veranderen van wetten. Hier volgt een voorbeeld:

Door de continue verandering van de wereld waarin wij leven en de eisen die de maatschappij aan haar leden stelt, is er in de loop van de eeuwen een discussie aan de gang over het onderwijsstelsel waarin wij onze jeugd opleiden tot volwassen lid van de samenleving. Zo was 2500 jaar geleden de hoogst mogelijke scholing de 'Opleiding tot Redenaar', 750 jaar geleden was het hoogst bereikbare om een 'homo universalis' te zijn, en tegenwoordig is ons onderwijssysteem nog weer anders. Sterker nog, in de afgelopen veertig jaar alleen is het onderwijssysteem twee maal drastisch veranderd.

Voor 1968 gingen jongens en meisjes naar aparte scholen, als ze überhaupt al naar school konden gaan. Het onderwijs was toen onderverdeeld in de ULO (uitgebreid lager onderwijs), MMS (middelbare meisjesschool) en de HBS (hogere burgerschool). In de jaren zestig kwam veel maatschappelijke discussie op gang over de scheiding van jongens en meisjes, en de incompleetheid van de toen bestaande opleidingsniveaus. Na uitgebreide debatten in de politiek introduceerde de minister van onderwijs, Jo Cals, de zogeheten Mammoetwet, die het onderwijs voor jongens en meisjes samenvoegde. Hij maakte onderscheid tussen de verschillende opleidingsniveaus mavo, havo en vwo. Na nieuw maatschappelijk debat werd ook de doorstroming tussen deze leerniveaus vergemakkelijkt.

Dertig jaar later, in 1998, werd de tweede fase geïntroduceerd, met de welbekende profielen in plaats van de traditionele vakkenpakketten, en het zogeheten 'studiehuis' met het 'nieuwe leren', waarin leerlingen zelfstandiger moesten gaan studeren. Naast deze twee grote veranderingen in het onderwijs kun je ook den-

ken aan competentiegericht onderwijs, leerplicht leeftijden die constant aan verandering onderhevig waren in de afgelopen halve eeuw, of bijvoorbeeld het nieuwe vmbo.

Voorafgaand aan elk van deze wijzigingen, groot of klein, heeft eerst een maatschappelijke discussie plaatsgevonden, en vervolgens zijn er debatten in het parlement gevoerd. Nieuw beleid wordt dus altijd aan de hand van maatschappelijke en politieke debatten gevormd.

Het debat over het onderwijs vindt wereldwijd plaats en ieder land kiest voor zijn eigen systeem. In Duitsland is er een systeem dat vrijwel gelijk is aan het onze, waarin het leerniveau van vmbo, havo en vwo zwaarder meetellen dan de cijfers die men haalt. In de Verenigde Staten, daarentegen, gaan bijna alle leerlingen naar hetzelfde type school, en zijn het hun cijfers die uitmaken naar welke ‘college’ ze kunnen gaan. Zo zie je dat hetzelfde debat in verschillende situaties een andere uitkomst kan hebben. De uitkomst wordt bepaald door de kracht van de argumenten die door de verschillende partijen worden aangevoerd en door de waarde die het publiek, het parlement of de rechter eraan hecht. Ook de omstandigheden waarin het debat gevoerd wordt, spelen een grote rol.

2.1 De educatieve waarde van het wedstrijddebat

Een van de kernelementen van het wedstrijddebat is dat de eigen mening van de debaters niet meetelt. Je positie als voor- of tegenstander wordt toegewezen. Nu vraag je je misschien af wat het nut hiervan is: waarom zou je een stelling verdedigen waar je het helemaal niet mee eens bent? Of waarom zou je een stelling aanvallen die je juist goed vindt? Door een stelling te verdedigen zonder dat je eigen mening een rol speelt, leer je goed nadenken over alle mogelijke argumenten die je voor én tegen die stelling kunt aanvoeren. Veel mensen gaat dit in het dagelijks leven niet zo goed af: zij zijn vaak zo overtuigd van hun eigen gelijk dat ze hun eigen mening vanzelfsprekend vinden. Ze zijn niet goed in staat om zich te verplaatsen in het standpunt van anderen. Ook vinden ze het moeilijk om hun eigen standpunt helder en overtuigend te verwoorden met behulp van argumenten. En als er geen goede argumenten worden gegeven, komt een uitspraak minder overtuigend over. Vergelijk de volgende twee voorbeelden eens en bedenk welke je overtuigender vindt.

Voorbeeld 1

“Het schooluniform moet worden ingevoerd.”

“Waarom dan?”

“Nou ja ... dat moet gewoon.”

Voorbeeld 2

“Het schooluniform moet worden ingevoerd.”

“Waarom dan?”

“Omdat het de leerlingen gelijkwaardiger maakt en het de trots van de school uitstraalt.”

Waarschijnlijk vind je voorbeeld 2 overtuigender: in dat voorbeeld wordt namelijk een inhoudelijk argument gegeven voor het standpunt. In het eerste voorbeeld is dat niet het geval. Het geven van goede argumenten helpt om iemand van een standpunt te overtuigen.

Door regelmatig wedstrijddebatten te voeren, leer je ook goed luisteren. Je kans om het wedstrijddebat te winnen wordt groter als je de argumentatie van het andere team weerlegt. Maar dan moet je wel weten wát je opponent precies gezegd heeft. Alleen als je goed luistert, kun je de zwaktes in de argumentatie van het andere team ontdekken en er een goed argument tegenin brengen. Ook andere vaardigheden train je door aan debatwedstrijden mee te doen. Je leert goed presenteren en duidelijk en bondig formuleren. Je leert hoe je structuur aanbrengt in een betoog en je leert sterke en zwakke argumenten van elkaar onderscheiden. In elke situatie waarin verschillende meningen, problemen en mogelijke oplossingen besproken worden, kun je de vaardigheden gebruiken die je tijdens debatwedstrijden geleerd hebt.

Daarnaast word je door wedstrijddebatteren uitgedaagd om heel kritisch na te denken over onderwerpen waarover je dat normaal gesproken misschien niet zo snel zou doen. Hierdoor ontwikkel je nieuwe interesses en begrip voor verschillende standpunten. Hoewel je dit misschien niet zou verwachten, hebben ervaren debaters over veel onderwerpen een zeer genuanceerde persoonlijke mening. Dit komt doordat het debat hen geleerd heeft maatschappelijke vraagstukken vanuit verschillende invalshoeken te bekijken.

De waarde van het wedstrijddebat is dus drieledig:

- je oefent vaardigheden die je altijd kunt gebruiken;
- je kunt goed meedoen aan maatschappelijke debatten;
- je verdiept je in een grote variëteit aan onderwerpen.

3. De debatwedstrijd

Het Nederlands Kampioenschap Debatteren voor middelbare scholieren (we gebruiken verder de afkorting 'NK Scholieren') is een debattoernooi dat sinds 1998 jaarlijks gehouden wordt. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het toernooi is opgebouwd, hoe een debat in zijn werk gaat en wat je als debater wel en niet mag doen.

3.1 Toernooiverloop en debatvorm

Het parlementaire debat is de debatvorm die wordt gehanteerd op het NK Scholieren. De kernelementen van het parlementaire debat komen grotendeels overeen met de kernelementen van het wedstrijddebate, die we in 1.3 beschreven hebben. De belangrijkste elementen herhalen we, soms met specifieke kenmerken erbij die wel voor het NK Scholieren gelden, maar niet per se voor andere debatwedstrijden.

Ieder debat wordt gevoerd tussen twee teams. Elk team bestaat uit drie leerlingen. Het debat gaat over een stelling die van tevoren bedacht is door de wedstrijdorganisatie. De teams mogen zelf niet kiezen of ze voor of tegen zijn; de posities worden toegewezen.

Elk team heeft als doel zijn standpunt zo overtuigend mogelijk te verdedigen voor de jury. Het team dat dit volgens de jury het best doet, wint.

De wedstrijd van A tot Z

De voorbereiding

In de aanloop naar het toernooi wordt een aantal stellingen bedacht die geruime tijd voor de voorronde en de finale op de toernooisite (www.nkscholieren.nl) worden geplaatst. Zodra de stellingen bekend zijn, kunnen de deelnemers aan de slag met de inhoudelijke voorbereiding. Dit kun je doen door informatie te verzamelen over de onderwerpen van de stellingen, door zoveel mogelijk argumenten voor en tegen de stelling op een rijtje te zetten én door oefendebatten te houden. Bij deze voorbereiding mogen de drie leden van het debatteam natuurlijk ook de hulp van anderen invoeren. Docenten en klasgenoten worden vaak bij de voorbereiding betrokken.

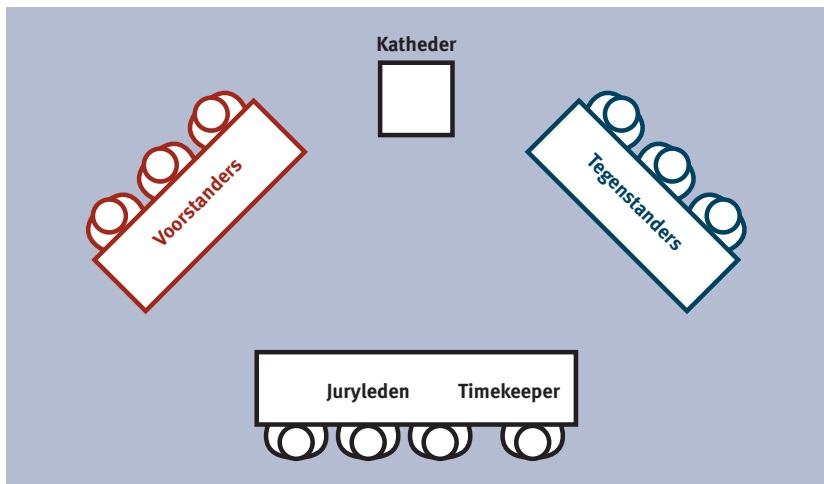
Vlak voor aanvang van het debat

Op de dag van de voorronde en de finale, wordt voorafgaand aan elke debatronde, bekendgemaakt over welke stelling het debat zal gaan. Nadat de stelling

bekend is gemaakt, hebben de teams nog 15 minuten de tijd voor het debat begint. In dit kwartier kunnen debaters bijvoorbeeld nog even snel oefenen met hun klasgenoten, hun aantekeningen doornemen. Debaters mogen zelf weten wat ze in deze tijd doen, als ze er maar voor zorgen dat ze aan het eind van de 15 minuten in de juiste debatzaal aanwezig zijn.

De debatzaal

De debatzaal is voor zover mogelijk ingericht zoals op de tekening is afgebeeld. Gezien vanuit de jury zitten de voorstanders links en de tegenstanders rechts. Elke debater spreekt vanachter het katheders, in het midden van de zaal. Tegenover het katheders zitten drie juryleden. Naast de jury zit een timekeeper die de spreektijden bijhoudt. Verderop in dit hoofdstuk staat precies beschreven hoe de timekeeper dat doet.

3.2 De fasen van het debat

Het debat bestaat uit drie fasen: de opzetfase, de verweeffase en de conclusiefase. In elke fase komt één spreker van elk debatteam aan het woord.

1. De opzetfase bestaat uit de spreekbeurten van de 1e voorstander (minister-president) en de 1e tegenstander (oppositieleider). In deze fase presenteert de regering haar definitie van de stelling en presenteren beide teams al hun argumenten voor of tegen de stelling. Daarnaast geeft de oppositie aan op welke argumenten ze de regering zal tegenspreken.
2. De verweeffase bestaat uit de spreekbeurten van de 2^e voorstander (minister) en de 2^e tegenstander (schaduwminister). In deze fase is het reageren op

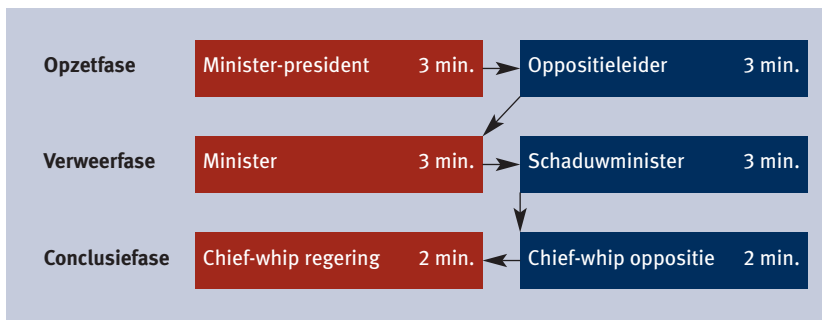
elkaar heel belangrijk. Beide teams vallen de argumenten van het andere team aan, reageren op de aanvallen van de andere partij en bouwen de eigen argumentatie verder uit.

3. De conclusiefase bestaat uit de spreekbeurten van de 3^e voor- en tegenstander (Chief Whips). Deze hebben de taak om een samenvattende analyse van het debat te geven en daaruit de conclusie te trekken dat hun team het debat gewonnen heeft. Beiden hebben een kortere spreektijd maar spelen een heel belangrijke rol. Zij zijn namelijk de laatste sprekers voordat de jury zich terugtrekt om tot een oordeel te komen en vaak blijft wat het laatste gezegd is het beste hangen...

Het debatverloop

Voor het debat begint, stelt de jury zich voor en heet zij de debaters en het publiek welkom. De juryvoorzitter controleert of de voor- en tegenstanders aanwezig zijn en geeft het woord aan de eerste debater. Na afloop van het debat, als de laatste debater klaar is met zijn of haar betoog, gaan de juryleden in beraad om tot een oordeel te komen. Hieronder is het debatverloop weergegeven. Daarin staat de volgorde van de zes debaters, hun taken en hun spreektijd.

1. Opzetbeurt van de regering door de minister-president
Spreektijd: 3 minuten
2. Opzetbeurt van de oppositie door de oppositieleider
Spreektijd: 3 minuten
3. Verweerbeurt van de regering door de minister
Spreektijd: 3 minuten
4. Verweerbeurt van de oppositie door de schaduwminister
Spreektijd: 3 minuten
5. Conclusiebeurt van de oppositie door de Chief Whip-oppositie
Spreektijd: 2 minuut
6. Conclusiebeurt van de regering door de Chief Whip-regering
Spreektijd: 2 minuut

Het voorstandersteam heet ‘de regering’ en het team van de tegenstanders ‘de oppositie’. Deze termen stammen af van het parlementair debatteren, een uit Engeland overgenomen debatform. Veel van onze debatkennis komt uit de Angelsaksische landen en dit is geen uitzondering. Een aantal woorden en gebruiken tijdens het debat vinden daarom hun oorsprong in het Britse parlement, het Lagerhuis. De termen minister-president, oppositieleider en minister spreken voor zich. De schaduwminister is het parlementslid van de grootste oppositiepartij, die zich alleen maar bezighoudt met het voeren van oppositie tegen een bepaalde minister in het parlement. In het Engelse parlementaire systeem zijn ministers ook gewoon kamerlid. De Chief Whips zijn de parlementsliden die binnen hun partij verantwoordelijk zijn voor de fractiediscipline. In Engeland bestaan fracties van de grote partijen in het Lagerhuis uit honderden personen die allemaal redelijk zelfstandig opereren. Het is natuurlijk wel van belang dat al deze fractieleden bij stemmingen in het parlement netjes met de partijvisie meestemmen. Deze situatie levert nog wel eens problemen op. Van daar dat iedere fractie een aantal zogenaamde Whips heeft (letterlijk: zweepen!) die de fractiediscipline handhaven. Zij worden geleid door de Chief Whip. Ook op het NK Scholieren is het de Chief Whip die nog eenmaal het standpunt van de ‘fractie’ duidelijk en ondubbelzinnig uitdraagt.

De timekeeper

De tijd die de debaters per beurt tot hun beschikking hebben, wordt door een tijdwaarnemer of timekeeper tot op de seconde nauwkeurig bewaakt. De timekeeper geeft de tijd voor een spreekbeurt van drie minuten als volgt aan. Een van de leerlingjuryleden in een lokaal zal deze verantwoordelijkheid op zich nemen.

- Na een minuut gaan twee vingers omhoog: nog twee minuten te gaan.
- Na twee minuten gaat één vinger omhoog: nog één minuut te gaan.
- Na tweeënhalve minuut gaat de hand omhoog, palm omlaag, vingers horizontaal gestrekt en duim parallel daaronder: nog een halve minuut te gaan.

Nog een minuut...

Nog een halve minuut...

- Laatste tien seconden: tien vingers in de lucht; per seconde gaat één vinger omlaag.
- Als de laatste seconde verstreken is, luidt de tijdwaarnemer een bel. De spreker mag zijn zin afmaken en moet dan stoppen.

3.3 De taken van de debaters

Zoals je hierboven al hebt gezien, heeft iedere debater een specifieke taak die hij of zij tijdens het debat moet uitvoeren. Deze taakstelling valt te vergelijken met voetbal, waarbij verdedigers, middenvelders en aanvallers ook een specifieke opdracht in het veld hebben. Het vervullen van deze opdrachten zorgt voor mooi voetbal. Hieronder worden de taken per debater in een schema gezet en vervolgens toegelicht.

1. De minister-president:
  - zet debat op, door een *geldige* en *heldere* definitie van de stelling
  - definieert zowel een duidelijk probleem als een concreet plan
  - werkt alle belangrijke argumenten van de regering zoveel mogelijk uit
2. De oppositieleider:
  - toetst de geldigheid van de definitie
  - wijst op belangrijke onduidelijkheden in de definitie, voor zover aanwezig
  - voorziet het debat van *controverse*, door de grote geschillen te duiden
  - valt de argumentatie van de premier aan
  - geeft eigen argumentatie tegen het plan
3. De minister:
  - verheldert desnoods de definitie
  - repareert de schade aan de argumentatie van de premier
  - werkt de argumentatie van de premier verder uit
  - valt de eigen argumentatie van de oppositieleider aan
4. De schaduwminister:
  - valt de reparaties van de minister aan
  - valt de verdere uitwerking van de minister aan
  - ondersteunt de argumentatie van de oppositieleider
5. De Chief Whip-oppositie:
  - geeft een samenvattende analyse van de grote geschillen in het debat
  - maakt de jury duidelijk waarom de oppositie het debat heeft gewonnen

6. De Chief Whip-regering:

- reageert kort op schaduwminister en Chief Whip oppositie
- geeft een samenvattende analyse van de grote geschillen in het debat
- maakt de jury duidelijk waarom de regering het debat heeft gewonnen

De eerste voorstander: de minister-president

De minister-president vervult als eerste spreker een cruciale rol in het debat. Hij heeft twee taken; (1) de stelling definiëren en (2) het presenteren van de argumenten van de regering. Problemen in debatten (bijvoorbeeld langs elkaar heen praten) zijn in veel gevallen terug te voeren op de definitie van de stelling. Wij zullen deze belangrijke taak daarom van de nodige uitleg voorzien.

Een goede definitie van de stelling valt in drie delen uiteen: *interpretatie, probleem en plan*. Deze drie aspecten hangen vallen vaak deels met elkaar samen, maar moeten desalniettemin los van elkaar worden gezien.

Definitie van de stelling: interpretatie

De minister-president dient nauwgezet uit te leggen hoe de regering de stelling *interpreteert*. Dit voorkomt dat er tijdens het debat tussen regering en oppositie onduidelijkheid ontstaat over wat er precies met de stelling bedoeld wordt. Dit leidt tot het zogenaamde ‘definitiedebat’, waarover zodadelijk meer.

Een voorbeeld:

De stelling ‘Engels moet de voertaal worden op middelbare scholen’ lijkt voor zich te spreken. Maar bij nadere beschouwing zien we dat de regering een aantal dingen moet uitleggen om misverstanden te voorkomen. Wat wordt bedoeld met ‘voertaal’? Wordt er alleen lesgegeven in het Engels, of moeten de leerlingen ook onderling (en buiten de les) in het Engels communiceren? Hetzelfde geldt voor ‘middelbare scholen’: geldt Engels als voertaal voor *alle* middelbare scholen, of bijvoorbeeld alleen voor havo- en vwo-scholen?

Soms is het slim om met voorbeelden toe te lichten wat je met een bepaalde term in de stelling bedoelt. Neem de stelling ‘De jeugd moet beschermd worden tegen geweld op televisie’. Je voorkomt verwarring in het debat als je daaraan toevoegt: “Met geweld op televisie bedoelen we niet de beelden uit het journaal, maar wel het geweld dat je ziet in films en videoclips.” Uiteraard dient ook te worden uitgelegd wat er onder ‘jeugd’ verstaan wordt. Wanneer de stelling op deze wijze wordt voorzien van kanttekeningen en toelichtingen noemen we dat ‘definiëren’. De minister-president heeft als enige spreker in het debat het zogenaamde ‘recht van definitie’, om de stelling toe te spitsen, vaak in het voordeel van de voorstanders. Dat wil zeggen dat de oppositie de definitie van de minister-president in beginsel moeten volgen. Het recht van definitie is echter niet

absoluut, de minister-president moet een *geldige definitie* geven. Van een geldige definitie is sprake wanneer aan de volgende drie voorwaarden is voldaan:

1. De interpretatie moet *logisch voortvloeien uit de stelling*. Daarmee bedoelen we dat de interpretatie geen totale verrassing mag opleveren bij de tegenstanders. In de stelling ‘De stemplicht moet worden ingevoerd’ mag je ‘stemplicht’ niet uitleggen als ‘de plicht om piano’s te stemmen’. Iedereen denkt immers aan het verplicht uitbrengen van een stem tijdens verkiezingen. Op een dergelijk debat zullen de tegenstanders zich dan ook hebben voorbereid.
2. De stelling moet na de definitie van de minister-president nog steeds *‘debateerbaar’* zijn. Je mag de stelling niet zodanig definiëren dat de tegenstanders het er niet (of nauwelijks) mee oneens kunnen zijn. Je mag de stelling “orgaandonatie moet verplicht worden” dus niet definiëren door toe te voegen: “... tenzij mensen schriftelijk aangeven daar bezwaar tegen te hebben”. Een dergelijke definiëring haalt de angel (controverse) uit de stelling, waardoor weinig van het oorspronkelijke debat overblijft. Het is immers juist het verplichtende karakter van orgaandonatie dat binnen deze stelling controversieel is. De regering mag zichzelf dus niet overmatig indekken tegen kritiek van de oppositie, door de stelling te nauw te definiëren. Zonder onenigheid geen debat!
3. De stelling moet na de definiëring nog steeds in strijd zijn met de huidige situatie (‘status quo’).
Je mag de stelling niet zodanig uitleggen dat de stelling overeenkomt met het huidige beleid. Het is immers zinloos om een betoog te houden voor iets dat al gebeurt. Wat dus niet kan: ‘Roken moet verboden worden’ als je daaraan toevoegt: “...in de klas tijdens de les”. Door die toevoeging komt de stelling ongetwijfeld overeen met het huidige schoolbeleid.

Definitie van de stelling: probleem

Een probleem is kort samengevat het verschil tussen de werkelijke wereld (de ‘status quo’) en de wenselijke wereld. Wat ‘wenselijk’ is volgt uit bepaalde waarden/idealen. Die waarden kunnen controversieel zijn (bijvoorbeeld het ideaal van een samenleving met veel verantwoordelijkheid voor individuele burgers en een beperkte rol voor de staat of vice versa) en dus zelf onderwerp van debat worden. In veel gevallen zullen beide partijen in het debat het er echter over eens zijn dat bepaalde situaties onwenselijk zijn (bijvoorbeeld kindersterfte in Afrika). Hoeveel tijd en aandacht de minister-president moet besteden aan het uitleggen van het probleem is dus niet in het algemeen te zeggen. Ook de inhoud van deze uitleg varieert sterk. Zij kan een beschrijving zijn van de feitelijke situatie en omvang van een probleem (bijvoorbeeld ‘10% van de Nederlanders

heeft obesitas, wat zowel hun levenskwaliteit als levensduur beperkt'). Zij kan echter ook een beschrijving zijn van de idealen waaraan de werkelijkheid niet voldoet (bijvoorbeeld 'wij geloven dat alle mensen recht hebben op de vruchten van hun arbeid, maar internetpiraterij neemt artiesten de beloning af voor hun werk'). Het is in de meeste debatten verstandig om beide kanten van een probleem (feiten en idealen) van enige uitleg te voorzien, behalve natuurlijk wanneer zij totaal vanzelfsprekend zijn.

Definitie van de stelling: plan

Er moet *vroeg* in de speech van de minister-president duidelijk worden gemaakt welk *plan* de voorstanders precies verdedigen. Daarbij moet worden beschreven:

- Welke actie zal worden ondernomen (verbod, subsidie, invasie, boycot, enz.).
- Waar deze actie zal plaatsvinden (Nederland, Europa, ontwikkelingslanden, enz.).
- Welke instantie deze actie zal ondernemen (Nederlandse staat, EU, VN, enz.).

Daarbij kan -indien belangrijk voor het debat- meer worden verteld over:

Hoe de maatregel zal worden ingevuld (op wie van toepassing, welke omvang, enz.).

- Welke uitzonderingen er zullen worden gemaakt en waarom.
- Wanneer de maatregel zal worden uitgevoerd (en voor hoe lang).

Bedenk wel dat ieder belangrijk (!) aspect dat niet is uitgelegd door de minister-president, ammunities kan opleveren voor de oppositieleider om de hele definitie te bekritisieren.

Wanneer het probleem en het plan onvoldoende worden uitgewerkt door de minister-president, zal dat het debat ernstig verstoren. Een gebrek aan duidelijkheid over de definitie kan leiden tot het eerder genoemde 'definitiedebat', dat gaat over de vraag waar het debat eigenlijk over gaat/zou moeten gaan. Dergelijke debatten zijn niet interessant en zullen de minister-president door de jury vrijwel altijd worden aangerekend. Echter, meer definitie is niet altijd beter! Het toevoegen van detail gaat namelijk direct ten koste van de tijd die besteed kan worden aan de (minstens zo belangrijke) argumentatie. Het is met name dit spanningsveld, tussen definiëren enerzijds en argumenteren anderzijds, dat de rol van de minister-president zo uitdagend maakt. Als algemene richtlijn kunnen we stellen dat de minister-president nooit meer dan $\frac{1}{3}$ ^e van zijn speech moet besteden aan de definitie (interpretatie, probleem, plan) zoals hierboven beschreven.

Uitwerken van de belangrijkste argumenten

De tweede taak van de minister-president is dat hij in zijn speech alle argumenten presenteert die de regering tijdens het debat wil inbrengen. De reden hiervoor is dat in een debat zo snel mogelijk duidelijk moet zijn met welke ‘wapens’ beide teams elkaar zullen gaan bestrijden. Dit biedt de maximale ruimte om met elkaar het debat aan te gaan.

De minister-president hoeft niet alle argumenten in zijn spreekbeurt volledig uit te werken; daar is waarschijnlijk niet voldoende tijd voor. Hij geeft in ieder geval met korte bewoordingen aan welke argumenten de regering naar voren brengt. Argumenten die niet volledig door de minister-president kunnen worden uitgewerkt, kunnen desnoods worden ‘gemarkeerd’. Dat wil zeggen dat de minister-president vast aankondigt dat ze pas in de speech van de minister volledig aan bod komen. Echter, de oppositieleider moet wel een eerlijke kans krijgen om de belangrijkste argumenten van de regering aan te vallen. De inhoud van alle argumenten moet dus voldoende duidelijk zijn!

Voorbeeld:

De definitie van de stelling *‘intensieve veehouderij moet worden verboden’* kan als volgt worden uitgewerkt:

*“Dames en heren, op dit moment onderwerpen wij miljoenen levende en voelende wezens aan een afschuwelijk lot in de u wel bekende ‘bioindustrie’. De reden voor dit leed is uitermate banaal en wreed. Deze dieren zijn namelijk opeengepakt opgesloten in fabriekshallen, enkel om consumenten te voorzien van ultragoedkoop, verspillend en ongezond voedsel. Dit terwijl er gezonde, dier-vriendelijke alternatieven volop beschikbaar zijn. Dit vinden wij om drie redenen een **probleem**. Ten eerste omdat dierlijk lijden principieel verwerpelijk is, ten tweede omdat intensieve veeteelt bijdraagt aan het broeikaseffect en ten derde omdat het schadelijk is voor de volksgezondheid. Alvorens ik op deze argumenten verder inga, zal ik ons **plan** uitleggen. Wij voeren voor de gehele Europese Unie een verbod in op de intensieve veehouderij. De precieze bepalingen -over bijvoorbeeld het aantal vierkante meter vloeroppervlak per dier- zullen we hier niet behandelen; wij vertrouwen er op dat specialisten deze richtlijnen in detail kunnen opstellen. Grofweg zullen door ons plan slechts veehouderijen overblijven waar dieren voldoende bewegingsvrijheid hebben en niet massaal opeengepakt zitten. De bestaande bedrijven krijgen 5 jaar de tijd om hun bedrijf te hervormen, danwel op te doeken. Ook mogen in die tijd geen intensieve veehouderijen worden begonnen of uitgebreid. Bovenop deze maatregel zullen wij ook de invoer van dierenleed stoppen, door de import van vlees uit intensieve veehouderijen buiten de EU per direct te verbieden. Dan nu de argumenten voor ons plan, ten*

eerste zal ik u uitleggen waarom dieren respect verdienen, ten tweede zal ik spreken over het probleem van broeikasgassen en ten slotte zal ik ingaan op de voordelen van ons plan voor de volksgezondheid. De minister zal op dit laatste argument in haar speech nog verder ingaan. Dan nu ons eerste argument: waarom verdienen dieren respect?”

De eerste tegenstander: de oppositieleider

De rol van de oppositieleider bestaat uit maar liefst vijf taken: (1) hij toetst de definiëring van de minister-president op geldigheid, (2) hij wijst op belangrijke onduidelijkheden in de definitie (voor zover aanwezig), (3) hij voorziet het debat van tegenstellingen, (4) spreekt de argumenten van de minister-president tegen en (5) brengt de eigen argumenten van de oppositie in.

Geldigheid van definitie toetsen

De beoordeling van de definitie vindt plaats tijdens het betoog van de minister-president. De oppositieleider stelt zichzelf de vraag of de minister-president zich gehouden heeft aan de genoemde drie voorwaarden die hiervoor gelden. Als hij vindt dat aan één of meerdere van deze voorwaarden niet is voldaan, dan moet hij dit direct aan het begin van zijn betoog aangeven. Hij moet uiteraard ook zeggen waaróm hij dat vindt: er moeten argumenten voor worden gegeven. De jury moet op dat moment beslissen of de definitie van de stelling wel of niet door de beugel kan.

Als de jury beslist dat de oppositieleider de stelling mag herdefiniëren, gaat hij oppositie voeren tegen een nieuwe, *door hem zelf te geven* definitie van de stelling. We nemen de stelling ‘Engels moet de voertaal worden op middelbare scholen’ nogmaals als voorbeeld. Stel dat de regering het begrip ‘voertaal’ heeft beperkt tot ‘voertaal tijdens de Engelse les’. De oppositieleider kan dan aanvoeren dat deze definitie niet ‘debatabel’ is en dat het beleid op de meeste scholen al overeenkomt met die definitie. Vervolgens kan de oppositieleider de stelling herdefiniëren als ‘voertaal tijdens álle lessen’. Hiermee is een vernieuwde definitie ontstaan, die wél debatabel is en in strijd met het huidige beleid. Uiteraard worden aan zo’n ‘alternatieve’ definitie geen hoge eisen gesteld. Het gaat om een zo’n letterlijk mogelijke interpretatie van de stelling, waarover te debatteren valt. De oppositieleider hoeft er dus niet veel tijd aan te besteden!

Belangrijk: de ervaring leert dat in vrijwel alle debatten de regering een geldige definitie van de stelling geeft.

De oppositie valt de geldigheid van een definitie dan ook vrijwel nooit aan. We raden de oppositieleider aan om de geldigheid van de definitie alléén aan te vallen als het *overduidelijk* is dat deze oneerlijk en volkomen ongeschikt is.

Belangrijke onduidelijkheden in de definitie aanwijzen

In geval de minister-president veel ruimte heeft gelaten voor misverstanden, bijvoorbeeld door een belangrijk begrip in de stelling niet te definiëren, geen probleem te benoemen en/of geen concreet plan te brengen, dan is het de taak van de leider van de oppositie om hier iets van te zeggen. Bijvoorbeeld: “U heeft vrijwel uw volledige speech besteed aan het uitleggen van het belang van mensenrechten, maar dit belang trekken wij niet in twijfel. Het is echter volstrekt onduidelijk met welk beleid u dit belang wilt dienen. Ik moet op uw plan reageren, maar dat plan is nergens te bekennen.”

Debat voorzien van controversie

Het debat gaat in het ideale geval alleen over de punten waar voor- en tegenstanders het oneens over zijn. De oppositieleider heeft om deze reden als taak om te voorkomen dat punten veel aandacht in het debat krijgen, terwijl er geen inhoudelijk conflict over bestaat. Wanneer hij helder aangeeft over welke onderwerpen onenigheid (geschillen) en overeenstemming (concessies) bestaan, wordt het verdere debat overzichtelijker en diepgravender. De oppositieleider kan in zijn speech bijvoorbeeld met de probleemdefinitie van de voorstanders instemmen (‘opwarming van de aarde door menselijk handelen bestaat’), maar het voorgestelde plan (‘CO₂ belasting op vlieguren’) onwenselijk vinden. In dit voorbeeld zouden alle volgende sprekers hun spreektijd kunnen besteden om het voorgestelde beleid in detail te verdedigen of aan te vallen.

Argumenten van de minister-president tegenspreken

Zodra er overeenstemming is over de interpretatie van de stelling (wat dus meestal direct het geval is), is het de taak van de oppositieleider om aan te geven op welke punten de oppositie de regering zal tegenspreken. Het is de taak van de tegenstanders om de argumentatie van de regering onderuit te halen. Dit wil niet zeggen dat de oppositie alle argumenten van de regering hoeft tegen te spreken. Het is de keuze van de oppositieleider om te bepalen of alle argumenten zullen worden aangevallen, een aantal argumenten of in een enkel geval misschien slechts één argument. Het aanvallen van alle argumenten heeft als voordeel dat je optimaal je kansen benut om de argumenten te ontkrachten. Het nadeel is dat je hier per argument maar weinig tijd hebt. Als je ervoor kiest om slechts één argument aan te vallen, dan heb je het voordeel dat je ruim de tijd hebt om dit argument tegen te spreken. Nadeel is dat je dan wel al je kaarten op één argument zet. De oppositieleider geeft in zijn betoog aan welke argumenten van de regering zullen worden tegengesproken. Doordat de eerste spreker van het oppositieteam dit doet, geeft hij de regering een redelijke en eerlijke kans om zich te verdedigen.

Argumenten van de oppositie inbrengen

Het doel van de oppositie is om te bewijzen dat de stelling, zoals gedefinieerd door de voorstanders, onhoudbaar is. Dit kan de oppositie in principe doen door de argumenten van de regering tegen te spreken, maar ook door eigen argumenten in te brengen kan de positie van de voorstanders worden ondermijnd.

De laatste taak van de oppositieleider is dan ook het inbrengen van de eigen argumenten van de oppositie. Hier geldt ook weer dat alle belangrijke argumentatie van de oppositie door de oppositieleider moeten worden gepresenteerd. Meer dan de minister-president heeft de oppositieleider de plicht om de eigen argumenten direct uit te werken. Zodoende heeft de regering nog voldoende tijd en dus een redelijke kans om deze argumenten te weerleggen. Als de inhoud van een argument pas tijdens de spreekbeurt van de schaduwminister duidelijk wordt, krijgt de regering geen kans om er goed op te reageren. De oppositieleider zal de inbreng van eigen argumenten moeten beperken, gezien de beschikbare tijd. De belangrijkste taak van de tegenstanders is dan ook het tegenspreken van de argumenten van de regering.

De tweede voorstander: de minister

De verweerfase is aangebroken. De minister (1) verheldert desnoods de definitie (2) reageert op de aanvallen die de oppositieleider heeft geplaatst op de argumenten van de minister-president, (3) spreekt de eigen argumenten van de oppositieleider tegen en (4) werkt de argumenten van de regering verder uit.

De definitie verhelderen

In geval er een vermoeden bestaat dat de jury de leider van de oppositie in zijn beklag over de helderheid van de definitie zal volgen (met andere woorden, wanneer de definitie inderdaad onvoldoende duidelijk is), dan doet de minister er verstandig aan de definitie direct aan het begin van zijn speech verder aan te vullen. Dat gebeurt bij voorkeur op strategische wijze. Bijvoorbeeld: “De tegenstanders hebben duidelijk niet goed opgelet. Wat wij voorstellen is om het geven van ontwikkelingshulp afhankelijk te maken van het respecteren van mensenrechten.”

Schade repareren aan argumentatie en definitie

De eerste taak van de minister is om de schade te herstellen die door de oppositieleider is aangericht. Als de oppositieleider zijn taak goed heeft uitgevoerd, twijfelt de jury nu aan de houdbaarheid van de argumenten van de regering. Daarnaast kunnen onderdelen van de definitie (zoals de probleembeschrijving of de specificatie van het plan) niet overtuigend en onpraktisch lijken na aanvallen van de oppositieleider. Het vertrouwen in de ‘case’ van de regering moet zo snel

mogelijk hersteld worden! De minister zal daarvoor meer moeten doen dan het eigen standpunt herhalen. Hij moet de argumenten die de oppositieleider heeft aangevallen verder uitwerken om belangrijke gaten in de redenering te dichten. Ook kan hij aantonen dat de aanvallen van de oppositie ongeldig zijn (bijvoorbeeld omdat zij zijn gebaseerd op misverstanden) Kort samengevat: de minister valt de aanval van de oppositieleider aan.

De eigen argumenten van de oppositieleider aanvallen

Zodra het vertrouwen in de 'case' hersteld is, kan de minister zich richten op de argumentatie die de oppositieleider zelf heeft ingebracht. Nu is het zijn beurt om de onhoudbaarheid van de argumenten van de oppositie aan te tonen! De verantwoordelijkheid van de regering gaat verder dan het overeind houden van de eigen argumenten. Sterker nog: de regering heeft er baat bij om zoveel mogelijk uit zijn verdedigende rol te komen en zelf kritiek te geven op de argumentatie van de oppositie. De minister is de eerste die dit namens de regering kan doen en hij moet hier dan ook de nodige tijd aan besteden.

Eigen argumenten verder uitwerken

Een aantal van de argumenten zal de minister in zijn reactie op de oppositieleider al hebben uitgewerkt. Maar het is belangrijk dat hij ook aandacht besteedt aan de argumenten waar de oppositie nog niet op gereageerd heeft. Het zou heel goed kunnen dat dit juist de sterke argumenten van de regering zijn. Deze mogen niet bij de jury in de vergetelheid raken! Ook kan het zijn dat de oppositie nog niet gereageerd heeft omdat de minister-president er niet aan toe is gekomen om ze uit te werken. De taak van de minister is om deze argumenten van meer onderbouwing en uitleg te voorzien.

De tweede tegenstander: de schaduwminister

De taak van de schaduwminister kan worden samengevat in één woord: reageren. Allereerst (1) reageren op de verdediging van de minister tegen de aanvallen van de oppositieleider, vervolgens (2) reageren op de verdere uitwerking van de argumenten door de minister en tenslotte (3) reageren op de aanvallen die de tweede voorstander heeft geplaatst op de eigen argumenten van de oppositieleider.

Reparaties van de regering tegenspreken

De minister heeft de regering al moeten verdedigen na de aanvallen van de oppositieleider. Het is nu aan de schaduwminister om in deze verdediging de zwakke plekken te vinden en hier extra kritiek op te leveren. Inmiddels zijn er al heel wat woorden gewisseld en zal het de schaduwminister aan tijd ontbreken om overal op in te gaan. Hij moet dus keuzes maken op basis van wat volgens hem het meest effectief zal zijn.

Argumenten van de regering verder tegenspreken

De minister zal vaak verdere uitwerking geven aan de argumentatie die de minister-president heeft opgezet. De toevoegingen en uitbreidingen moeten van kritiek worden voorzien door de schaduwminister.

Eigen argumentatie oppositie versterken

De minister heeft aanvallen geplaatst op de argumenten van de oppositie. Als hij dit goed gedaan heeft, is er bij de jury twijfel ontstaan over deze argumenten. De eerste taak van de schaduwminister is om dit vertrouwen weer te herstellen. Dit kan door meer duidelijkheid te geven over de argumenten en aan te geven waarom de argumenten van de regering geen hout snijden. De minister heeft misschien niet op alle tegenargumenten van de oppositieleider gereageerd. De schaduwminister kan de jury hierop wijzen en deze argumenten nog eens extra aanzetten. Het kan zijn dat de minister er bewust voor gekozen heeft om niet te reageren omdat hij niet zo snel een verdediging zag. Dit is natuurlijk een extra reden om ze nog eens naar voren te halen. De schaduwminister mag geen geheel nieuwe argumenten inbrengen in het debat, omdat de regering hier niet meer op kan reageren. Wel mag hij verduidelijken geven over details, die onduidelijk waren in de argumenten van de oppositieleider.

Chief Whip oppositie en regering: derde tegenstander en voorstander

Beide teams hebben nog één spreker, die een zeer beperkte spreektijd tot hun beschikking hebben. Omdat de taken van beide sprekers vrijwel identiek zijn worden ze hier samen behandeld. Beiden spreken in de wetenschap dat de jury op het punt staat zich terug te trekken en de vraag moet stellen welk team het debat gewonnen heeft. In de conclusiefase hebben beide Chief Whips dus de taak de jury duidelijk te maken dat de keuze voor de hand ligt: dat is namelijk hun eigen team! Het is daarbij niet toegestaan om in de conclusiebeurt nog nieuwe verrassende argumenten aan te dragen. Deze zullen door de jury dan ook niet worden meegenomen in de beslissing (en negatief worden beoordeeld op het gebied van taakuitvoering). De jury verwacht het volgende van de Chief Whips:

- Beide sprekers geven een samenvatting van het debat waarin ze de hoofdargumenten van beide teams herhalen en aangeven waar de meningsverschillen precies liggen. Vervolgens trekken ze hieruit de conclusie wie het debat gewonnen heeft. Uiteraard is deze conclusie voor beide Whips anders! Ook de samenvattingen zullen verschillen. Beide Whips zullen in hun samenvatting andere elementen naar voren halen.
- Beide sprekers zorgen ervoor dat hun samenvatting geloofwaardig is: de samenvatting moet in grote lijnen overeenkomen met de beleving van de juryleden. Pas dan heeft een Whip de kans om de juryleden naar een bepaalde conclusie te leiden.

- De Chief Whip van de regering heeft het voordeel dat hij in zijn spreekbeurt kan inhaken en reageren op de samenvatting van de oppositie. Dit is toegestaan. Daarnaast mag hij ook ingaan op toevoegingen in de speech van de schaduwminister, omdat de regering daar verder weinig gelegenheid voor heeft.

3.4 Points of Information

Gedurende de opzet- en verweerbeurten mag een debater van het team dat níet aan het woord is de debater een vraag stellen. Dit heet een ‘point of information’ (vaak afgekort tot POI) en is een vraag over iets wat de debater zojuist gezegd heeft. De spreker die aan het woord is, bepaalt of degene die een vraag wil stellen, dat ook mag doen.

De vragensteller geeft aan dat hij of zij een vraag wil stellen door op te staan, de linkerhand met de palm plat boven op het hoofd te leggen en de rechterarm in een vragend gebaar schuin omhoog te steken (met de handpalm naar binnen) in de richting van de spreker. Dit is afgeleid van een gebruik in het Engelse parlement waar alle parlementsleden vroeger een pruik droegen. Als men opsprong om een vraag te stellen, legde men automatisch een hand op het hoofd om de pruik vast te houden. Met de andere arm zwaaide men naar de spreker om de aandacht te trekken. Je hand op je hoofd leggen is niet verplicht, maar geeft het debat meer elan.

De spreker kan een vraag afwijzen door deze letterlijk weg te wuiven. De vragensteller moet dan onmiddellijk gaan zitten. Als de spreker het goed vindt dat de vraag gesteld wordt, dan geeft hij of zij de vragensteller mondeling toestemming.

De vragensteller moet de vraag in maximaal 10 seconden stellen. Spreekt de vragensteller langer dan tien seconden, dan kan de debater die aan het woord is zelf ingrijpen. Het is niet de bedoeling dat de vragensteller tijdens of na de beantwoording van de vraag door de spreker nogmaals het woord neemt. Het wordt sprekers afgeraden om de vragensteller een wedervraag te stellen, aangezien dit snel tot een dialoog binnen het debat zal leiden. Dat is niet de bedoeling. Wanneer een vraag onvoldoende duidelijk is, dan kan de spreker ermee volstaan dat te zeggen, om vervolgens snel weer terug te keren naar zijn of haar speech. Bij het NK Scholieren wordt verwacht dat het team dat niet aan het woord is, een aantal keer opstaat om een POI aan te bieden. Voor het debat als geheel is het van belang dat iedere spreker tijdens zijn betoog minimaal één POI accepteert. Wanneer dat niet gebeurt, wordt dat gezien als een teken dat de argumentatie kennelijk te zwak is om een vraag te doorstaan. De jury zal daar in de beoordeling rekening mee houden. Debaters mogen meer dan één POI accepteren, bijvoorbeeld wanneer ze hun betoog ruim binnen de spreektijd denken af te kun-

nen ronden. Het wordt echter afgeraden om meer dan twee points of information toe te staan, omdat de spreektijd voor het grootste deel aan het eigen betoog besteed dient te worden en niet aan het beantwoorden van vragen.

POI's kunnen een zeer belangrijke rol vervullen in het verloop van het debat. Door de spreker worden ze vaak als een vervelende onderbreking van zijn betoog gezien en ook de aanbieders vinden het vaak moeilijk om snel een goede vraag te bedenken terwijl ze zich ook nog moeten voorbereiden op hun eigen betoog. Toch is het de moeite waard om je te verdiepen in de POI als strategisch wapen, omdat ook het team dat niet aan het woord is hierdoor een stempel kan (blijven) drukken op het debatverloop.

Hier een paar tips.

Kort maar krachtig

Hoe korter de vraag, hoe moeilijker het is voor je opponent om hem snel en goed te beantwoorden. Een lange vraag biedt de spreker extra tijd om een antwoord te bedenken, terwijl simpele vragen vaak veel effectiever zijn. Bijvoorbeeld: “Waarom negeert u ons argument over dit onderwerp?” of “Wat bewijst dit punt van u eigenlijk?” Voor de spreker geldt in zekere zin hetzelfde: hoe korter het antwoord, hoe beter. Zorg dat je zo snel mogelijk weer de lijn van je eigen betoog oppakt, in plaats van de aandacht te verschuiven naar een vraag over dat betoog.

Bewaar de regie

Zorg dat je als spreker altijd de regie over je eigen betoog houdt. Maak altijd je zin af voordat je een ander het woord geeft. Je mag je tegenstander best twintig seconden laten staan voordat je hem of haar een POI toekent. Bepaal ook een geschikt moment om een POI te accepteren. Als je bezig bent met de inleiding van je betoog of met de opbouw van een argument is het onverstandig om een POI te accepteren. Hiermee doe je namelijk afbreuk aan je eigen structuur, waardoor je betoog aan kracht verliest. Een goed moment om een POI te accepteren is wanneer je net een argument hebt afgerond. Je hebt natuurlijk niet in de hand wanneer een POI wordt aangeboden, maar je kunt hierbij wel enigszins sturen. Als de vragensteller een onduidelijke of te lange vraag stelt, mag je hem op ieder moment afkappen en doorgaan met je betoog. De vragensteller moet dan weer gaan zitten. Het is jouw spreektijd: jij bent de baas!

Wees niet drammerig

Naast het inwinnen van informatie en het zaaien van twijfel bij de jury, heeft het aanbieden van een POI ook tot doel het betoog van je opponent te verstoren. Het staat je vrij om juist tijdens de inleiding of midden in de uitleg van een argument

op te staan en een POI aan te bieden. Wie weet neemt de spreker hem aan en lukt het je om de aandacht van zijn argument te verschuiven naar jouw vraag. Zorg er wel voor dat het aanbieden van je POI niet op zichzelf storend is. Spring niet binnen één minuut zes keer op om een POI aan te bieden. Dit verstoort het debat en zal door de jury negatief worden beoordeeld. Het komt ook vaak voor dat de spreker, nadat hij één of twee POI's heeft aangenomen, aangeeft dat hij verder geen POI's zal accepteren. Dat mag. Het heeft geen zin om dan alsnog POI's te blijven aanbieden.

Onderlinge communicatie tijdens het debat

Eerder is al aangegeven dat, tot het moment dat het debat begint, alle vormen van voorbereiding mogelijk zijn. Teams mogen door klasgenoten en docenten ondersteund worden en alle vormen van onderzoek zijn in principe toegestaan. Dit houdt op zodra het debat begint. Iedere vorm van communicatie tussen begeleiders of supporters en de drie debaters is nu verboden. Teamgenoten mogen tijdens het debat onderling wel met elkaar communiceren zolang dit niet storend is voor het andere team of de jury. In plaats van mondeling overleg kan worden gedacht aan het uitwisselen van notities. Dat stelt jou en je teamgenoot in staat om aandachtig en goed te blijven luisteren naar het debat, wat noodzakelijk is om goed te kunnen reageren en samenvatten.

4. De sprekerswedstrijd

Mensen ontroeren, overtuigen en tot actie aanzetten; dat is wat een goede speech teweeg kan brengen. Vaak denkt men bij een goede speech meteen aan toespraken van de minister-president of aan sporters die zojuist een wedstrijd hebben gewonnen. Maar jij kunt het ook!

Vanaf de dertiende editie, 2010, is het NK Scholieren om die reden een officieel onderdeel rijker. Naar de finaledag in Leiden vaardigt elke school dus niet alleen deelnemers af voor de parlementaire debatwedstrijd, maar ook voor de sprekerswedstrijd. In dit hoofdstuk leggen we uit wat deze sprekerscompetitie inhoudt en geven we tips voor de sprekers.

4.1 Betogen

Per school mag één leerling deelnemen aan de sprekerswedstrijd. Deze leerling krijgt voorafgaand aan de finaledag drie onderwerpen om betogen over te bedenken. Voorbeelden van zulke onderwerpen zijn: ‘vrijheid van onderwijs’, ‘verplicht literatuuronderwijs’ en ‘topinkomens’. Deelnemers moeten voor alle drie de onderwerpen een speech voorbereiden. Pas op de finaledag krijgen deelnemers te horen over welk onderwerp zij zullen spreken in de voorronde. Na de voorrondes wordt bekendgemaakt welke sprekers doorgaan naar de kwartfinales en welk onderwerp daar aan bod komt. De sprekers die vervolgens de halve finale bereiken zullen met hun speech over het laatste onderwerp strijden om een plaats in de finale. De twee finalisten mogen kiezen welke van hun drie betogen zij willen voordragen om de titel ‘Beste Spreker’ te winnen.

Sprekers mogen naar eigen inzicht de invalshoek en invulling van het betoog bepalen; de speech moet echter altijd een duidelijke *stellingname over het onderwerp* bevatten met bijbehorende *onderbouwing*. Daarbij kan worden gekozen uit verschillende stijlen, bijvoorbeeld een vlammend betoog of een geestige, gesproken column. Net als in de debatwedstrijd gaat het in de sprekerswedstrijd niet om de persoonlijke mening van de spreker, maar over hoe overtuigend het ingenomen standpunt wordt gebracht. De stellingname die sprekers verdedigen kan *positief* of *negatief* zijn ten opzichte van het onderwerp, maar mag geen mix van allebei worden. Er is immers sprake van een *betoog* en niet van een *beschouwing*. Het vermijden van een beschouwende speech betekent natuurlijk niet dat het betoog geen enkele nuancering mag bevatten!

Voorbeelden van stellingnames bij eerder genoemde onderwerpen zijn: ‘de vrijheid van onderwijs is een achterhaald grondrecht’ (negatief) of ‘verplicht literatuuronderwijs is essentieel in de opvoeding’ (positief).

4.2 Stijlfiguren

De juryleden beoordelen de betogen ook op basis van spreekstijl. Hun oordeel hierover vormen ze vooral door te bedenken of ze geboeid naar je betoog hebben geluisterd (voor meer details over de jurering: zie paragrafen 5.2 en 5.4). Dit heeft onder andere te maken met je woordkeuze en het gebruik van stijlfiguren. Er zijn enorm veel mooie stijlfiguren. Drie veelgebruikte en bekende zijn:

- de drieslag: bloed, zweet en tranen; vrijheid, gelijkheid, broederschap
- het chiasme: “Don’t ask what your country can do for you, but ask what you can do for your country.” (J.F. Kennedy); “Je kunt een kind wel uit de oorlog halen, maar hoe haal je de oorlog uit een kind?” (War Child)
- de retorische vraag: Niemand zit toch te wachten op een torenhoge studieschuld?; Vindt u ook niet dat het systeem gefaald heeft?

Je gebruikt waarschijnlijk meer stijlfiguren dan je denkt. Herhalingen, overdrijvingen, eufemismen komen regelmatig voor in het dagelijks taalgebruik. Maar in het heetst van de strijd borrelen ze niet altijd vanzelf op. Bedenk dus van tevoren een aantal mooie stijlfiguren die in je betoog passen en probeer de jury aangenaam te verrassen door je taalgebruik.

4.3 Rondeverloop

De spreektijd per ronde bedraagt 3 minuten per spreker. Daarna krijgt de spreker 2 minuten om vragen van de jury te beantwoorden. Er zullen dus geen vragen tijdens het betoog worden gesteld, zoals gebruikelijk is bij parlementair debat. Ook zullen concurrerende sprekers geen vragen mogen stellen: dat recht is uitsluitend voorbehouden aan de juryleden.

Nadat alle sprekers hun beurt hebben volbracht, verlaten zij het lokaal. Op dat moment overleggen de juryleden over een gezamenlijke einduitslag in de vorm van een rangschikking. Wanneer deze einduitslag bepaald is, worden de sprekers teruggeroepen in het lokaal om te horen wie doorgaat naar de volgende ronde. Na het meedelen van de uitslag geeft de jury aan iedere spreker individuele verbeterpunten mee.

5. De jurering

Debatten tijdens het NK Scholieren zullen op basis van drie hoofdcriteria worden gejureerd: Argumentatie, Presentatie en Taakuitvoering. Zowel bij het aanwijzen van een winnaar als bij het evalueren van individuele sprekers zal ieder criterium voor $\frac{1}{3}$ e worden meegewogen in de beoordeling.

5.1 Jurering van argumentatie

De juryleden die de debatten van het NK Scholieren beoordelen, zijn op de hoogte van de spelregels van het toernooi en de jurycriteria. Velen jureren al jaren debattoernooien en zijn dus erg ervaren. Toch volgen alle juryleden een verplichte jurytraining om zo scherp mogelijk te kunnen oordelen.

De jury let bij de beoordeling van de argumentatie in hoeverre deze duidelijk en overtuigend is. In de weging van argumenten wordt meegenomen in hoeverre zij de stelling ondersteunen (regering) of ondermijnen (oppositie), alsook de vraag of /in hoeverre zij op het einde van het debat nog overeind staan.

Voor de jurering gelden net als voor het debat een aantal kernelementen:

De jury tracht zo objectief mogelijk te oordelen, los van de eigen mening

Voor de juryleden geldt net als voor de debaters dat hun eigen mening geen rol mag spelen. De juryleden luisteren objectief naar het debat en staan open voor zowel het verhaal van de voorstanders als dat van de tegenstanders. In het dagelijks leven zal vrijwel iedereen het oneens zijn met de stelling 'Leraren moeten lijfstraffen kunnen uitdelen'. Tijdens een debatwedstrijd moet de jury echter ook overtuigd kunnen worden door het team dat voor deze stelling goede argumenten weet aan te voeren.

Gezond verstand als uitgangspunt

Argumentatie kan pas overtuigend zijn wanneer het aansluit op reeds bestaande kennis bij de ontvanger en niet al te zeer in strijd is met het zogeheten 'boerenverstand' of 'common sense'. Juryleden hoeven echter niet alwetend en/of briljant te zijn om uitspraken in een debat te kunnen beoordelen. Als uitgangspunt moeten juryleden zich voorstellen wat de 'gemiddelde krantenlezende Nederlander' over een bepaald onderwerp zou weten en in hoeverre deze persoon overtuigd zou worden door de uitspraken in het debat. Ridiculous claims als 'in 60% van de Nederlandse energiebehoefte wordt voorzien door walvisolie' kunnen dus terzijde worden geschoven. Deze claim zou namelijk geen enkel weldenkend,

algemeen ontwikkeld persoon overtuigend in de oren klinken. Juryleden moeten ook hun specialistische kennis over onderwerpen buiten beschouwing laten. Wanneer in een debat wordt beweerd dat ‘alle uraniumvoorraden binnen 25 jaar zullen zijn uitgeput’, dan mag een jurylid dat (bijvoorbeeld beroepshalve) weet dat dit feitelijk onjuist is, dat punt niet zelfstandig terzijde schuiven. Namelijk, als het punt binnen het debat belangrijk is en de ‘gemiddelde krantenlezende Nederlander’ zou overtuigen, dan móet het volwaardig worden meegeteld.

Wat niet gezegd is, telt niet mee

Bij de afweging van de argumenten voor en tegen telt de jury alleen die argumenten mee die daadwerkelijk gegeven zijn door de teams. Misschien kan de jury zelf nog wel meer argumenten voor of tegen de stelling bedenken. Die ‘eigen argumenten’ van de jury zullen bij de beoordeling echter geen rol spelen.

5.2 Jurering van presentatie

Bij het jureren van de presentatie let de jury op een aantal belangrijke aspecten. Deze worden hieronder toegelicht.

Structuur en duidelijkheid

Om de jury te overtuigen is het van cruciaal belang dat er helder wordt gecommuniceerd. Allereerst moeten sprekers überhaupt verstaanbaar zijn en begrijpelijke taal spreken. Daarnaast moeten sprekers hun betoog zo duidelijk mogelijk structureren. Wat een goede structuur precies inhoudt verschilt van geval tot geval. Toch zijn er een aantal handige tips te geven. Ten eerste helpt het om een logische volgorde in de behandelde onderwerpen aan te brengen. Dat kan/moet al tijdens de voorbereiding, en tweede is het handig om het tijdens de speech duidelijk aan te geven wanneer het ene onderdeel (bijvoorbeeld een argument) is afgerond en het volgende (bijvoorbeeld een ander argument) begint. Dit laatste wordt, ten derde, vergemakkelijkt door de onderwerpen in een speech van zogenaamde ‘labels’ te voorzien. Op dit laatste wordt in paragraaf 6.2 nader ingegaan. Een goede structuur stelt de jury in staat om een speech beter te volgen, wat de kans vergroot dat zij door de inhoud worden overtuigd. Daarbij maken geordende sprekers een veel sterkere indruk dan chaotische sprekers. In paragraaf 6.2 wordt een concrete methode voor het structureren van speeches aangereikt: de zogenaamde Kop-Romp-Staart-structuur. Deze structuur wordt aanbevolen, maar is niet verplicht; in de jurering wordt slechts gekeken naar hoe goed een speech te volgen is.

Contact met de jury

De juryleden opdelen over de vraag of ze tijdens je betoog het gevoel krijgen dat je bezig bent om hen te overtuigen in plaats van jezelf of je opponenten. Doel van het wedstrijddebatteren is om de jury te overtuigen en het is dan ook de bedoeling dat je hier tijdens je betoog heel bewust mee bezig bent. Veel debaters hebben de neiging om hun betoog te richten tot hun opponenten. Wanneer ze bezig zijn om de argumenten van de tegenpartij tegen te spreken, gaan ze vrijwel automatisch naar hun richting kijken. Dat is begrijpelijk, maar niet de bedoeling! Niet de opponenten, maar de jury moet worden overtuigd. Richt je dáár dus op!

Aantrekkelijke stijl

De juryleden beoordelen ook of je een boeiende en aansprekende spreekstijl hebt. Hun oordeel hierover vormen ze vooral door te bedenken of ze geboeid naar je betoog hebben geluisterd, of dat ze moeite hebben moeten doen om de aandacht erbij te houden. Dit heeft veel te maken je woordkeuze, het gebruiken van mooie metaforen en andere stijlmiddelen, het duidelijk aanzetten van je punten. Daarnaast speelt de uitstraling van de spreker ook een grote rol. Een debater moet uitstralen dat hij blij is dat hij zijn gewichtige woorden tot de jury mag richten. Het overtuigen van mensen heeft veel te maken met de kunst van het betoveren. De jury moet je als het ware willen geloven.

'Be the argument'

Goed contact met de jury en een aantrekkelijke stijl zijn niet voldoende om de jury te overtuigen. De jury moet ook in jou als *persoon* geloven. De jury kijkt daarom ook naar de overtuigingskracht van de spreker als persoon. Deze vorm van overtuigingskracht is een jureringselement dat moeilijk te beschrijven is. Op televisie wordt dit wel de 'X-factor' genoemd. Binnen het wedstrijddebate hebben we het echter over 'being the argument'. Hiermee wordt het volgende bedoeld: je moet als spreker uitstralen dat je volledig gelooft in je argumenten en dat je je uiterste best doet om anderen van deze argumenten te overtuigen. Alleen als je eruitziet alsof je zelf gelooft in wat je zegt, zullen anderen je ook kunnen geloven. Dit is waar de jury op zal letten wanneer ze je overtuigingskracht beoordelen. Het sterkste overtuigingsmiddel dat je tot je beschikking hebt, ben je dus zelf.

5.3 Jurering van taakuitvoering

De parlementaire debatvorm kent al meerdere vormen van structuur (vaste spreektijden, sprekersvolgorde, enzovoort) om de communicatie tussen sprekers in goede banen te leiden. Dit is echter niet voldoende om de kwaliteit van

een debat op een minimumniveau te brengen. Daarvoor zijn per spreker inhoudelijke taken gesteld die in paragraaf 3.3 uitvoerig zijn besproken.

Losstaande monologen kunnen beoordeeld worden basis van presentatie en argumentatie. In een debat zijn speeches echter onderling verbonden en is er dus een ‘groter plaatje’ dat moet worden meegewogen. Sprekers beïnvloeden elkaar speeches – en daarmee de kwaliteit van het debat als zodanig – namelijk in zowel positieve als negatieve zin. Wanneer bijvoorbeeld de minister-president in zijn speech de stelling zeer onduidelijk definieert, dan lijden de speeches van alle andere sprekers na hem (inclusief zijn teamgenoten) daaronder (en daarmee het debat). De categorie ‘taakuitvoering’ is om deze reden in het leven geroepen. Onder taakuitvoering wordt de bijdrage van sprekers aan het gehele debat (in positieve en negatieve zin) beoordeeld.

In beginsel dienen de voorgeschreven taken te worden uitgevoerd, omdat ‘plichtsverzuim’ van sprekers meestal leidt tot slechtere debatten (door bijvoorbeeld onnodige verwarring). Juryleden zullen teams en sprekers in hun oordeel bestraffen voor de schade die plichtsverzuim heeft toegebracht aan het debat. Sprekers kunnen door degelijke taakuitvoering ook het debat vóóruit helpen. Bijvoorbeeld, wanneer een spreker inhoudelijk reageert op de punten van een voorganger en daardoor het debat op een dieper niveau brengt, dan maakt hij het debat voor de toehoorders een stuk interessanter. De jury zal de spreker daarvoor belonen.

5.4 Jurering van de sprekerswedstrijd

Sprekers worden door de jury op vier gebieden beoordeeld: presentatie (40% oordeel), argumentatie (30% oordeel), improvisatie (20% oordeel) en originaliteit (10% oordeel). Wat betreft *presentatie* en *argumentatie* wijken de beoordelingscriteria niet af van de gebruikelijke standaard bij debatwedstrijden. De antwoorden op vragen van de jury bepalen het oordeel over de *improvisatie*vaardigheden van de spreker. Ten slotte worden creatieve en inventieve betogen beloond in de categorie *originaliteit*.

Presentatie

Om te beoordelen of de sprekers goed presenteren, let de jury op drie onderdelen:

- Is de spreker duidelijk te volgen?
- Weet de spreker zijn publiek te boeien?
- Komt de spreker geloofwaardig over?

Argumentatie

Om te beoordelen of de sprekers goed argumenteren, let de jury op:

- Onderbouwt de spreker zijn punten overtuigend?
- Verheldert de spreker zijn argumenten met voorbeelden?

Improvisatie

Om te beoordelen of de sprekers goed improviseren, let de jury op:

- Geeft de spreker daadwerkelijk antwoord op gestelde vragen?
- Versterken de gegeven antwoorden het betoog?

Originaliteit

Om te beoordelen of de sprekers creatief denken, let de jury op twee onderdelen:

- Komt de spreker met oorspronkelijke ideeën?
- Is de inhoud van de speech onderhoudend?

5.5 Meer informatie over jurering

Voor leerling-juryleden (en debaters) staat uitgebreide informatie over jurering op de website www.nkscholieren.nl

6. Presentatie

Bij het wedstrijddebatteren worden door de jury argumentatie en presentatie in principe apart beoordeeld. Toch leert de ervaring dat je met een hele sterke presentatie de waardering voor je inhoudelijke argumentatie kunt verbeteren: die komt dan namelijk veel beter aan. Daarnaast laten mensen (vaak onbewust en ongewild) de presentatie meewegen bij hun oordeel over de inhoud van een betoog. Reden genoeg om je te verdiepen en te trainen in presentatietechniek.

6.1 Overtuigend spreken

In deze paragraaf geven we een aantal tips die je op weg kunnen helpen bij een overtuigende presentatie. Ze vormen geen garantie voor succes: de jury weegt het naleven van deze tips niet mee. Presentatiestijl is zeer persoonsgebonden. Dit geldt voor degene die spreekt én voor degene die beoordeelt. Er bestaat dus geen gegarandeerd succesrecept voor presentatie. Toch is het de moeite waard de onderstaande tips te volgen: ze vergroten namelijk de kans dat je presentatie positief wordt beoordeeld.

Oogcontact met de jury

Veruit de belangrijkste manier om contact te maken met de jury is door middel van oogcontact. Door de juryleden aan te kijken, geef je aan dat het betoog voor hen bedoeld is. Veel sprekers maken de fout om naar hun tegenstanders te kijken. Dit is niet alleen slecht voor het contact met de jury, het kan je ook uit je concentratie halen. Oogcontact met je tegenstanders leidt namelijk af. Bewust of onbewust zullen ze je negatieve feedback geven door bijvoorbeeld nee te schudden, je heel indringend aan te kijken of zelfs in de lach te schieten. Dit soort reacties leiden je af van je eigen verhaal en maken je zelfs onzeker. De jury zal je oogcontact in de meeste gevallen met een geïnteresseerde en neutrale blik beantwoorden. Dit geeft de rust en de stimulans om je te concentreren op je betoog. Maar ook iedere andere blik van de jury levert interessante informatie op.

Als de jury je enigszins glazig en dromerig aankijkt, is het tijd voor wat extra vuur in je betoog. Kijkt de jury je een beetje vertwijfeld aan, dan is je betoog kennelijk niet duidelijk genoeg. Zitten ze geboeid te luisteren en ondertussen druk aantekeningen te maken, dan lijkt dat een positief signaal. Ervaren debaters houden de jury scherp in de gaten. Niet alleen wanneer ze zelf aan het spreken zijn, maar ook tijdens de betogen van de andere sprekers.

Aanspreken van de jury

Een andere wijze van contact leggen met de jury is door ze direct aan te spreken. Je kunt bijvoorbeeld af en toe een zin beginnen met “geachte jury” of “geachte voorzitter”. Hiermee geef je heel duidelijk aan voor wie je betoog bedoeld is. Wat ook goed kan werken, is het samenvatten van de argumenten van de andere partij vóórdat je ze tegenspreekt. Bijvoorbeeld: “Geachte jury, de voorstander hebben zojuist beweerd dat ... Ik ben het daar niet mee eens, omdat ...”. Op deze manier ben je heel duidelijk in gesprek met de jury en presenteert je jezelf op een voor hen overzichtelijke manier.

Houding en gebaren

Je lichaam speelt een belangrijke rol tijdens het overtuigen. Het is belangrijk dat je lichaam datgene wat je zegt ondersteunt. Iemand die met hangende schouders en met zijn handen in zijn zakken vertelt dat hij zich ergens heel kwaad over maakt, komt bepaald niet geloofwaardig over. Iemand die spreekt over een groot probleem en met zijn handen een impressie geeft van de grootte van dit probleem, doet het een stuk beter. Zo’n handgebaar ondersteunt namelijk de boodschap. Een ‘groot probleem’ zegt op zichzelf namelijk niet zo veel. Een uitgebeeld ‘groot probleem’ komt voor de juryleden juist tot leven. Belangrijk is ook om op je benen en voeten te letten. Sta stevig wiebel niet continu van je ene been op je andere. Dat leidt enorm af. Je hoeft overigens ook niet stil te staan. Als je het prettig vindt, mag je best wat heen en weer lopen. Het belangrijkste is dat je je lichaam zo gebruikt dat het je betoog ondersteunt in plaats van de aandacht daarvan afleidt. Een paar keer een betoog oefenen met klasgenoten of voor de spiegel is heel leerzaam.

De stem als wapen

Het bewust gebruiken van je stem kan de aantrekkelijkheid en de overtuigingskracht van je betoog enorm vergroten. Ook hier is de belangrijkste regel dat je stemgebruik je woorden moet ondersteunen.

Zo kun je bijvoorbeeld variëren in toonhoogte. Dit maakt je betoog levendig en prettig om naar te luisteren.

Ook kun je variëren in volume. Hiermee kun je onderdelen van een zin of een emotie benadrukken. Vaak denken mensen dat het vooral belangrijk is om hard te spreken. Dat kan soms goed zijn, maar minstens zo sterk is het om, wanneer je de volledige aandacht hebt, juist heel zacht te gaan praten. Het gevoel ‘aan iemands lippen te hangen’ wordt vaak veroorzaakt doordat iemand zacht en daardoor met veel gevoel spreekt.

Tot slot kun je ook nog variëren in spreeknelheid. Met name als je iets wilt benadrukken, helpt het als je een bepaald zinsdeel heel langzaam en gearticuleerd uitspreekt: “Mijnheer de voorzitter, de regering streeft maar één ding

na; nooit ... meer ... oorlog!” Helemaal indrukwekkend is het als je na zo’n zin een korte stilte laat vallen, voordat je doorgaat met je betoog. Op deze manier krijgen je woorden extra gewicht.

Goed gebruikmaken van variaties in toonhoogte, volume en spreesnelheid is het meest effectief wanneer je dit combineert met de volgende drie elementen:

Humor

Goed gebruik van humor kan de overtuigingskracht van een spreker enorm versterken. Met een goede grap wordt je betoog aantrekkelijker en word je sympathieker voor je toehoorders. Mensen zijn altijd degene dankbaar die ze kan laten (glim)lachen. Daarnaast zijn mensen erg beïnvloedbaar als ze moeten lachen. Denk aan wat cabaretiërs regelmatig doen: eerst met een aantal grappen de zaal ‘opwarmen’ en vervolgens zware maatschappelijke kritiek spuien. Het effect van deze kritiek is vele malen groter dan wanneer zij ermee zouden beginnen en vervolgens hun grappen zouden maken. Ze kiezen dus niet voor niets voor deze volgorde.

Het gevaar van humor is dat het ook verkeerd kan uitpakken. Het kan zelfs grote schade aanrichten aan je geloofwaardigheid. Een spreker die een grap maakt die door de jury niet als grappig wordt ervaren, of erger nog: die als beledigend of kwetsend wordt ervaren, maakt het zichzelf erg moeilijk. Het kan ook zo zijn dat humor de aantrekkelijkheid van je betoog wel verhoogt, maar tegelijkertijd je overtuigingskracht verzwakt. Bijvoorbeeld wanneer je een heel zwaarwichtig onderwerp op een zeer ludieke wijze behandelt. Denk dus goed na voordat je een (al dan niet geplande) grap maakt!

Spreekkaarten

Qua overtuigingskracht zou je het best zonder papier voor de jury kunnen gaan staan en je volledige betoog uit je hoofd presenteren. Op deze manier spreek je zeer natuurlijk en straal je een enorme zelfverzekerdheid uit. Tijdens een debat is dit echter bijzonder moeilijk. Met uitzondering van de minister-president hebben debaters maar een hele korte voorbereidingstijd. Het is daardoor bijna onmogelijk om alle gedachten te ordenen zonder pen en papier. In de praktijk zie je dan ook vaak dat debaters heel veel schrijven tijdens een debat en met een stapel papieren achter het katheders verschijnen. Dit heeft vaak als negatief gevolg dat ze zinnen gaan voorlezen en gedurende het betoog heel druk bezig zijn met het ordenen van wat ze zojuist hebben opgeschreven. Vanwege bovenstaande werken ervaren debaters bijna altijd met spreekkaarten (kleine systeemkaartjes). De argumenten die ze voorafgaand aan het debat hebben voorbereid en tijdens hun betoog willen gebruiken, hebben ze in een aantal

steekwoorden op een kaartje gezet. Deze steekwoorden geven genoeg houvast om de argumenten te kunnen presenteren. Vaak hebben ze het kaartje niet eens nodig, maar geeft het hen wel een zeker gevoel.

Tijdens het debat gebruiken ze vaak voor ieder argument van de andere partij een apart kaartje. Op dit kaartje wordt het label (zie paragraaf 6.2) van het argument gezet met daaronder in een aantal steekwoorden de onderbouwing. De weerleggingen van dit argument worden ook in een aantal steekwoorden op dit kaartje gezet. Vlak voordat de spreker zijn betoog moet houden, besteedt hij kort aandacht aan het selecteren en op volgorde leggen van de argumenten (kaartjes) die hij wil gaan gebruiken. Deze methode helpt je scherp naar de argumenten van je opponent te luisteren en ze in de kern samen te vatten. Het helpt je bij het ordenen van je gedachten en uiteindelijk bij het helder structureren en presenteren van je betoog. Uiteraard bestaan er veel verschillen in de manier waarop systeemkaartjes worden gebruikt. Uiteindelijk is het toch een kwestie van wat voor jou persoonlijk het best werkt.

Jezelf blijven

Nu je alles in dit hoofdstuk aandachtig bestudeerd hebt en op jezelf hebt laten inwerken, volgt in deze laatste paragraaf de belangrijkste tip op het gebied van presentatie; wees jezelf! Belangrijker dan alles wat hier geschreven staat, is dat je jezelf presenteert en niet probeert een ideaalbeeld van de perfecte debater te imiteren. Een verlegen persoon die opeens met haar armen zwaait, of een serieuze persoon die geforceerd grappen maakt, overtuigt niet. Ken je eigen sterktes en zwaktes, en gebruik ze in je voordeel!

6.2 Structuur

Om je argumentatie zo duidelijk mogelijk te maken, helpt het om je betoog goed te structureren. Allereerst helpt dit jezelf om een duidelijke lijn in je betoog aan te brengen. Veel te vaak gaan sprekers met een hoofd vol goede argumenten staan voor hun betoog om er na drie minuten praten achter te komen dat ze hun belangrijkste argumenten niet goed naar voren hebben kunnen brengen. Ze zijn tijdens hun betoog 'afgedwaald'. Een goede structuur voorkomt dit.

Een goed gestructureerd betoog helpt ook de jury overtuigen. Met structuur wordt in ieder geval de basis gelegd voor heldere argumentatie. Vergeet niet dat alle ideeën die in je hoofd zitten bij de jury onbekend zijn. Zij hebben slechts één keer de kans om een paar minuten naar je te luisteren en zich op basis van wat je letterlijk zegt een oordeel te vormen. Je moet er dus voor zorgen dat de jury je verhaal goed kan volgen. Juryleden maken tijdens het debat aantekeningen

van de argumenten van alle sprekers. Die gebruiken ze om na afloop een oordeel te vellen. Het werkt in je voordeel wanneer de jury jouw argumenten makkelijk kan meeschrijven, zodat deze terecht komen in hun eindafweging.

Een manier om voor jezelf een heldere lijn te vormen én om de jury te helpen bij het volgen van het betoog is het gebruiken van een zogeheten ‘kop-romp-staart-structuur’. Hierbij verdeel je je betoog in drie fases, die ieder een eigen doel hebben.

De kop (± 30 seconden)

Het eerste onderdeel, de kop van je betoog, is de inleiding. In deze inleiding zorg je allereerst dat je de aandacht hebt van je publiek en de jury. Begin je speech niet met het voorlezen van de stelling, al dan niet gecombineerd met de mededeling dat je daar voor of tegen bent. Dit alles is immers al bij de jury bekend! Beter is het om een leuke aandachtstrekker te gebruiken. Dit kan een mooi citaat zijn, een statement, een stuk uit de actualiteit of iets anders waardoor direct duidelijk wordt waar je het over gaat hebben. Daarna kondig je kort aan wat je tijdens je spreektijd gaat vertellen, welke argumenten je gaat gebruiken. Door je argumenten aan te kondigen, kan de jury ze alvast kort opschrijven. Wanneer je je argumenten aankondigt, is het verstandig om ze te labelen en van een nummer te voorzien (“laat ik beginnen met ons eerste argument, dat gaat over solidariteit”).

Labelen wil zeggen dat je een naam geeft aan het argument. Je plakt er een label op. Hierdoor kan het publiek het verhaal beter volgen. Een label moet je argument zo kort mogelijk samenvatten. Hoe korter, hoe beter: het liefst één woord. Een extra voordeel is dat alleen met dit woord het argument voor veel juryleden al zal gaan leven. Je kunt verschillende manieren gebruiken om te labelen; zoals een omschrijving of een metafoor. Een voorbeeld om dit duidelijk te maken.

Dames en heren, laat ik met een statistiek beginnen. Vijftig procent van de Nederlandse jongeren onder de 18 rookt. Dit is een groot probleem voor de volksgezondheid. Ik vind dan ook dat roken in alle Nederlandse uitgaansgelegenheden verboden moet worden. Ik heb daarvoor drie argumenten. Allereerst de gezondheid, ten tweede het kopiergedrag en ten derde het geld.

Op deze manier weet de jury alvast wat je in de romp van je betoog gaan vertellen. Je moet de argumenten daarna nog wel uitleggen, maar je hebt jezelf en het publiek al een ‘kapstok’ gegeven.

Het nummeren is ook belangrijk. In het bovenstaande voorbeeld is dat ook gedaan: “Allereerst ... ten tweede ... ten derde ...” Een jurylid kan direct de drie argumenten opschrijven en weet ook dat hij alle argumenten die je genoemd hebt, heeft genoteerd. Hierdoor wordt je verhaal makkelijker te volgen. Het helpt je ook om de rode draad van je verhaal weer op te pakken wanneer je even de weg kwijt bent. Stel, je hebt een black-out bij de uitleg van je tweede argument. Door het nummeren en labelen weet je vast nog wel wat je derde argument was en kun je daarmee doorgaan. Ook beschermt het je ook tegen lastige points of information, doordat je na een gedwongen omwandeling sneller terug kunt keren naar waar je gebleven was. Van een duidelijk gestructureerde inleiding heb je dus gedurende je gehele speech profijt.

De romp (± 2 minuten)

De romp of het middenstuk is voor de argumentatie het belangrijkste gedeelte van je betoog en duurt ongeveer twee minuten. In dit gedeelte ga je de argumenten die je in de introductie hebt aangekondigd één voor één behandelen en uitwerken. Met het uitwerken van een argument bedoelen we dat je de kern van het argument zodanig toelicht dat het zo overtuigend mogelijk wordt. Laten we het ‘kopieergedrag’-argument als voorbeeld nemen. Je kunt beginnen met het label ‘kopieergedrag’ in één zin toe te lichten. Bijvoorbeeld door te zeggen dat jongeren erg gevoelig zijn voor het gedrag van leeftijdgenoten en dit vaak kopiëren.

Voor iemand die dit met je eens is hoef je dit argument verder niet toe te lichten, die is hiermee voldoende overtuigd. De jury is echter objectief en zal meer van je verwachten om het argument overtuigend te vinden. Je zou dit bijvoorbeeld kunnen doen door het geven van een voorbeeld:

Het kopieergedrag van jongeren blijkt uit het feit dat als een paar jongeren op een dag gaan rondlopen met een plastic, geel polsbandje de hele school binnen de kortste keren met zo'n bandje rondloopt. In de kroeg wordt dit gedrag versterkt, omdat groepsgedrag daar extra belangrijk is. Als vier jongeren een bacardi breezer bestellen, zal de vijfde niet snel om een fristi vragen. Voor roken geldt dit ook.

Het is dus je taak om je argument zo helder mogelijk toe te lichten. Door het label met één volzin toe te lichten maak je het *duidelijk*, door het uit te werken maak je het *overtuigend*. Op deze manier werk je al je argumenten systematisch af.

De staart (± 30 seconden)

Met de conclusie, de staart, rond je het betoog af. De conclusie duurt meestal ongeveer even lang als de inleiding: ongeveer dertig seconden. Tijdens de conclusie probeer je met name de zekerheid te krijgen dat de jury al je argumenten gehoord heeft, zodat ze worden meegewogen in de beoordeling. Je kunt dit doen door de labels nog een keer te herhalen en nog een keer te benadrukken hoe belangrijk je argumenten waren voor een oordeel over de stelling. Misschien klinkt het wat overdreven om aan het einde van een kort betoog van drie minuten nog een keer een samenvatting te geven. In de praktijk blijkt echter dat het voor juryleden heel prettig is als aan het einde van een betoog nog even een korte terugblik wordt gegeven. Dit geeft ze de kans om zelf nog een keer door hun aantekeningen te lopen. Daarnaast vergroot het ook de kans dat jouw argumenten aan het einde van zes betogen blijven hangen. Vergeet niet dat direct na jou de volgende spreker klaar staat, die ook de volledige aandacht van de jury krijgt. De jury wordt in een kwartier overspoeld met argumenten en jij moet ervoor zorgen dat jouw argumenten het best beklijven.

Sluit je betoog bij voorkeur af met een mooie 'uitsmijter'. Dat kan een rake one-liner zijn of een mooi citaat, of misschien een hoopvolle toekomstvisie. Maar vertel de jury nooit; "dit was het" of "meer heb ik niet": het laatste wat je zegt vaak het beste blijft hangen. Laat die kans dus niet onbenut!

Oefening: De overtuigende verkoper

Doel van de oefening: Presentatie en creativiteit

De groep kiest een willekeurig voorwerp dat voorhanden ligt (stift, bel, televisie, etc) en wijst een aantal 'topverkopers' aan. Elke topverkoper moet het voorwerp binnen een minuut aan de groep proberen te 'verkopen'. Vóór de oefening krijgen zij drie minuten de tijd om een aantal leuke argumenten op papier te zetten, en elk één minuut om hun verhaal te doen. De 'jury' (de rest van de groep) mag beslissen van wie ze het voorwerp waarschijnlijk zouden kopen. Hoewel humor en originaliteit natuurlijk een belangrijke rol spelen in deze oefening, is presentatie nóg belangrijker. Let vooral op hoe overtuigd de spreker zelf overkomt en dus ook hoe overtuigend hij of zij is!

Oefening: Kop-romp-staartmonoloog

Doel van de oefening: Oefenen kop-romp-staartstructuur en labelen

Iedere leerling schrijft een willekeurige stelling op een papiertje. Deze worden verzameld en vervolgens in willekeurige volgorde weer uitgedeeld. Iedereen krijgt 15 minuten om een monoloog van 3 minuten voor te bereiden waarin je de stelling verdedigt. De bedoeling is dat je de kop-romp-staart structuur gebruikt (zoals beschreven in paragraaf 4.4.2) en je argumenten goed labelt. In groepen van 5 leerlingen houdt iedereen zijn presentatie. Na afloop van een groep onderdeel de rest van de klas welke van de sprekers de beste structuur en labels had. Deze persoon gaat door naar de finale waarin de beste sprekers van alle groepen het tegen elkaar opnemen. Voor deze sprekers worden door de rest van de klas nieuwe stellingen bedacht.

7. Argumentatie

7.1 Inhoudelijke voorbereiding

Heb jij weleens iemand gelijk gegeven omdat die persoon tijdens een discussie of een debat meer argumenten gaf dan degene met wie hij het oneens was? Waarschijnlijk nog nooit. In een debat gaat het ook niet om welke partij de meeste argumenten heeft maar om wie de beste argumenten heeft. Tijdens de voorbereiding op en tijdens het debat komen er veel ideeën en argumenten in je op. Die wil je graag naar voren brengen. De kunst is om uit al die ideeën en argumenten de beste te selecteren.

In de voorbereiding op het debat kun je dit als team doen door eerst los van elkaar te brainstormen over de stelling en alle argumenten die je kunt bedenken op te schrijven. Vervolgens ga je bij elkaar zitten en maak je van de drie lijsten één lijst. Als je die aandachtig bestudeert, kom je er waarschijnlijk achter dat jullie argumenten in groepen te plaatsen zijn die met elkaar te maken hebben (bijvoorbeeld ...) Doe dit en zet de groepen in volgorde van overtuigingskracht. Als je nu de twee of drie meest overtuigende groepen gaat uitwerken, dan ben je goed op weg om een overtuigende 'case' te maken. Verzin een label voor de meest overtuigende groep en bespreek welk argument jullie binnen die groep het beste vinden. Werk dit argument zo goed mogelijk uit. Volg hetzelfde proces bij groep twee en drie. Op deze wijze verschijnen de minister-president en de oppositieleider ieder met drie sterke argumenten aan de start van het debat.

Tijdens het debat is dit proces natuurlijk veel moeilijker. Iedere spreker moet tegelijkertijd luisteren, selecteren en voorbereiden. De eerste tegenstander moet natuurlijk al reageren op argumenten van de minister-president én eigen argumenten naar voren brengen. Hij zal al moeten selecteren. De theorie van de standaardgeschilpunten (zie paragraaf 7.2) kan hem helpen bij de vraag op welke argumenten van de eerste voorstander hij gaat reageren. Voor de tweede en derde spreker van beide teams geldt hetzelfde. Terwijl ze luisteren naar de betogen van de andere sprekers zullen ze moeten selecteren welke argumenten ze gaan behandelen. De volgende overwegingen kunnen hierin worden meegenomen.

- Reageer in ieder geval op de argumenten die de cruciale vraagstukken (geschilpunten) in het debat betreffen. Dit zijn over het algemeen de argumenten waar ze veel tijd aan besteden.
- Bepaal welk argument van het andere team je het sterkst vindt en reageer daar in ieder geval op.

- De belangrijkste weerleggingen van het andere team op de argumenten van je eigen partij zul je in ieder geval moeten tegenspreken.
- Maak expliciet duidelijk aan welke argumenten van je eigen team door je opponenten nog geen of weinig tijd is besteed. Herhaal deze argumenten kort en bondig.

Houd er ten slotte rekening mee dat de argumenten waaraan tijdens het debat de meeste spreektijd is besteed, vaak het zwaarst zullen wegen in de beoordeling van de jury. Vandaar dat het heel belangrijk is om te proberen zo veel mogelijk de regie van het debat in handen te houden en die argumenten aandacht te geven waarin jouw team het sterkst staat. Het belang van argumenten wordt voor een groot deel door de debaters bepaald, puur door de hoeveelheid tijd en aandacht die ze eraan besteden.

Duidelijkheid

Met duidelijkheid bedoelen we de mate waarin de jury je argumentatie kan volgen: begrijpt de jury je argumenten? Houd er rekening mee dat de jury je betoog maar één keer hoort, terwijl jij er – als het goed is – van tevoren redelijk wat denktijd in gestoken hebt. Het is jouw taak als spreker om je argumenten zo uit te leggen dat de jury je boodschap in één keer snapt. Je argument is niet duidelijk genoeg als de jury er zelf elementen bij moet bedenken om de redenering sluitend te maken. De jury luistert aandachtig, maar registreert alleen datgene wat je feitelijk zegt. De duidelijkheid van je argumentatie wordt daarop beoordeeld. Onder duidelijkheid wordt ook verstaan of je argumentatie logisch is opgebouwd. De basisregel hierbij is dat je het de jury zo makkelijk mogelijk moet maken om je argumentatielijnen te kunnen volgen (zie hiervoor de paragrafen 5.3 en 6.2).

Een simpel voorbeeld ter verduidelijking: de oppositieleider reageert als volgt op een bewering van de minister-president. “De minister-president beweerde net dat vegetariërs gezonder zijn dan mensen die vlees eten. Maar veel vegetariërs eten helemaal niet gevarieerd.” De oppositieleider vergeet zijn redenering af te maken, waardoor het voor de jury misschien niet duidelijk is wat hij bedoelt. Waarschijnlijk bedoelde hij het volgende: “Ongevarieerd eten is hartstikke ongezond, dus de bewering van de minister-president klopt niet.” Door deze toevoeging maakt de tegenstander expliciet duidelijk wat zijn redenering is. Hiermee wordt de redenering duidelijker en daarmee overtuigender.

Overtuigingskracht

Bij overtuigingskracht gaat het om de overtuigingskracht van de inhoud van de argumenten en niet om hoe ze gepresenteerd worden. In het hoofdstuk 5 is

geschreven dat de jury zo objectief mogelijk oordeelt en dat de juryleden hun persoonlijke mening over de stelling niet laten meewegen in hun oordeel. Maar ook als je 'objectief' luistert zal het ene argument overtuigender overkomen dan het andere. Dit heeft te maken met hoe het argument wordt ingericht. Wordt het argument bijvoorbeeld voldoende diepgaand uitgewerkt, worden er goede voorbeelden aangehaald en spreken deze voorbeelden aan? Sluit de argumentatie aan bij het maatschappelijke gevoel en de actualiteit? Weet je je argumenten zo in te richten dat ze op een positieve manier bekliven?

Een voorbeeld aan de hand van de stelling 'Pop-ups moeten verboden worden'. Een van de argumenten van de regering voor deze stelling is dat pop-ups nadelig zijn voor het welzijn van computergebruikers. De minister kan dit argument op verschillende manieren uitwerken; hieronder staan twee voorbeelden. Oordeel zelf welke uitwerking je het meest overtuigend vindt.

Uitwerking 1

Pop-ups zijn nadelig voor het welzijn van computergebruikers. Ze verschijnen zo vaak op je beeldscherm dat je geen zin meer hebt om te computeren. Maar veel mensen moeten voor bijvoorbeeld werk of school verplicht op de computer werken en ergeren zich er dus kapot aan. We weten allemaal dat irritatie slecht is voor de gezondheid.

Uitwerking 2

De volgende reden voor het verbod is de irritatiefactor. De vele reclame-pop-ups verminderen het internetplezier. Zoals het heel vervelend is als een vreemde steeds een reclamebord voor je gezicht zou houden als je thuis iets aan het opzoeken bent, zo is het ook vervelend als telkens een reclame-pop-up in beeld verschijnt terwijl je op internet iets wilt opzoeken. De pop-ups zijn klein, maar ze zijn ook talrijk; ze blijven in enorme hoeveelheden verschijnen. Een lange miezerende regen kan je hele winkeldag verpesten, en op precies dezelfde manier verpesten pop-ups ons internetplezier. De irritatiefactor is zo hoog dat bij mensen met lichte stress, die het internet gebruiken, de bloeddruk na vijf pop-ups al ernstig stijgt. Mijn bloeddruk stijgt al als ik over pop-ups praat! Natuurlijk kunnen we niet alle irritaties en stressfactoren van de wereld wegnemen, maar hier kunnen we wél iets aan doen.

7.2 Hoe beargumenteer ik doeltreffend

In deze paragraaf geven we een aantal tips die je kunt gebruiken om doeltreffend te argumenteren. Je bent niet verplicht om deze tips te volgen; de jury gebruikt ze niet als richtlijn. De ervaring leert wel dat bestuderen van deze tips en het oefenen ermee je kunnen helpen in de voorbereiding op het debattoernooi.

De standaardgeschilpunten

Veel debatstellingen hebben de zinsopbouw van een dwingend voorstel: ‘Gewelddadige films moeten verboden worden’, ‘Burgemeesters moeten direct gekozen worden’, ‘Roken moet in alle kroegen en restaurants verboden worden’. We noemen dit beleidsstellingen; de regering stelt hiermee immers nieuw beleid voor. Om een beleidsstelling goed te kunnen beargumenteren moet de regering een aantal argumentatiestappen zetten. De oppositie kan de stelling aanvallen door zich ook op één of meerdere van deze stappen te richten. We noemen deze argumentatiestappen de standaardgeschilpunten. Deze standaardgeschilpunten, of ‘Stock Issues’, zijn in de Verenigde Staten vastgesteld na het analyseren van honderden beleidsdebatten. Het zijn die twistpunten die de kern vormen van vrijwel elk debat dat draait om beleidsverandering.

- Er is een ernstig probleem.
- De oorzaken van het probleem komen voort uit het huidige beleid.
- Er moet een oplossing komen (nieuw beleid) die doeltreffend en uitvoerbaar is.
- De voordelen van de oplossing wegen op tegen de eventuele nadelen.

We lichten deze standaardgeschilpunten toe aan de hand van de stelling ‘Op elke school moet een metaaldetector komen’.

Standaardgeschilpunten voor de regering

Om deze stelling succesvol te beargumenteren kan de regering beginnen met duidelijk te maken dat we te maken hebben met één of meerdere problemen. Bijvoorbeeld het probleem dat er in Nederland steeds meer gevallen van zinloos geweld voorkomen op scholen en dat daar steeds vaker wapens bij worden gebruikt.

De tweede stap die de regering kan zetten is aannemelijk maken dat de genoemde problemen ernstig zijn. Het zinloze geweld is bijvoorbeeld ernstig omdat het veel leed veroorzaakt bij de slachtoffers, hun families, en hun vriendenkringen. Daarnaast kweekt het een sfeer van onveiligheid en een gevoel van angst in Nederland, terwijl juist de school de plek bij uitstek is waar eenieder zich veilig moet kunnen voelen.

Vervolgens kan de regering de belangrijkste oorzaak van deze ernstige problemen aanwijzen. “Iedereen kan zomaar met een wapen de school inlopen; het kan verborgen worden onder de kleding. Er is nauwelijks controle bij de ingang van de school.” Er wordt dus een bruggetje gemaakt naar de oplossing. De oorzaak wordt gelegd bij het huidige beleid dat niet goed is en dus veranderd moet worden.

Het goed en overtuigend beargumenteren van het probleem zelf, alsook van de ernst en oorzaak ervan, is voor de regering heel belangrijk. Hoe overtuigender zij de ernst van het probleem kan aantonen, des te makkelijker wordt het om de juistheid en de proportionaliteit van de oplossing aan te tonen.

Met andere woorden: hoe groter je het probleem schetst, des te ingrijpender mag je oplossing zijn en des te sneller worden negatieve consequenties van je oplossing geaccepteerd.

De oplossing is het door de regering voorgestelde beleidsplan. Dit plan is identiek aan, of volgt rechtstreeks uit, de stelling. Bijvoorbeeld: 'Op elke school moet een metaaldetector komen'. De regering moet hardmaken dat het plan het probleem zal oplossen, of in ieder geval een groot aandeel zal hebben in het oplossen van het probleem. Kortom, het plan is doeltreffend. In dit geval moet de regering aantonen dat door het plaatsen van een metaalpoortje op elke school, er minder wapens de scholen binnengesmokkeld worden, en er dus ook minder gewapend geweld tegen scholieren en docenten wordt gebruikt. Hierdoor vallen er minder slachtoffers, en zal de sfeer van onveiligheid en het gevoel van angst ook daadwerkelijk wegebben.

Verder moet de regering aantonen dat de stelling uitvoerbaar is. Heeft de regering het recht om metaaldetectors op elke school te verplichten? Is het betaalbaar om deze dingen voor elke ingang van elke school te plaatsen? Al dit soort vragen zal de regering met 'ja' proberen te beantwoorden: "Natuurlijk heeft de regering het recht en zelfs de plicht om metaaldetectors neer te zetten. En natuurlijk is er geld voor, het wordt namelijk gefinancierd uit het begrotingsoverschot van vorig jaar."

Tot slot zal de regering moeten aantonen dat de nadelen van de maatregel kleiner zijn dan de bijkomende voordelen en het oplossen van het probleem. De regering hoeft dit uiteraard alleen te doen als de oppositie ook daadwerkelijk nadelen heeft genoemd. Nadelen van deze maatregel kunnen bijvoorbeeld zijn dat een metaaldetector voor heel veel irritatie zorgt, omdat hij direct gaat piepen wanneer een leerling een riem of een horloge om heeft, of misschien wel dat Nederland op een negatieve manier in het internationale nieuws komt. De regering kan ervoor kiezen om deze nadelen te ontkennen (je kunt zo'n metaaldetector scherper afstellen), of erkennen dat dit inderdaad een nadeel is, maar dat het niet opweegt tegen de genoemde voordelen.

Ervaren debaters die een beleidsstelling verdedigen, zullen de argumentatie vrijwel altijd aan de hand van deze standaardgeschildpunten voorbereiden. Ze helpen je gedachten en argumenten te ordenen en leveren een duidelijk en overtuigend betoog op.

Standaardgeschilpunten voor de oppositie

De standaardgeschilpunten zijn ook heel bruikbaar voor de oppositie. De oppositieleider kan door geconcentreerd te luisteren naar de minister-president de eventuele gaten in haar argumentatie ontdekken. Ieder standaardgeschilpunt dat de regering overslaat in zijn argumentatie, biedt de mogelijkheid voor de oppositie om er vragen over te stellen en de regering te dwingen om meer argumenten naar voren te brengen.

Stel nu dat de regering de argumentatie wél helemaal opbouwt aan de hand van de standaardgeschilpunten. De oppositie weet dat ieder standaardgeschilpunt in principe een mogelijkheid is om de argumentatie van de regering tegen te spreken. Het is dus voor de oppositie een kwestie van kiezen voor één of meer standaardgeschilpunten. Het is de kunst voor de oppositie om het debat te laten gaan over die standaardgeschilpunten waarvan ze denkt dat de regering ze niet goed kan verdedigen: de zwakste schakel in de argumentatieketen.

Een voorbeeld van een oppositiespeech op basis van de standaardgeschilpunten: “Er is helemaal geen probleem: er is geen sprake van meer geweld, maar enkel meer media-aandacht voor het geweld. En zelfs als er sprake was geweest van meer geweld, geachte jury, dan is de oorzaak niet dat er onvoldoende controle is, maar dat sommige groepen in de samenleving worden achtergesteld. Dáár zou deze regering zich op moeten richten! En al was de oorzaak inderdaad de aanwezigheid van wapens geweest, dan was een metaaldetector hier niet doeltreffend geweest, daar er talloze andere ingangen zijn om wapens een school in te smokkelen – denk bijvoorbeeld aan ramen! Daarnaast is het plan niet uitvoerbaar, omdat het aantrekken van voldoende personeel om de metaaldetectoren te bedienen onbetaalbaar is. Tot slot kleven er grote nadelen aan het plan van de regering. Ten eerste piept een metaaldetector al bij de eerste de beste riem of het eerste de beste horloge, wat de 99,99% van de scholieren die geen wapens dragen dagelijks enorm veel gedoe oplevert. Ten tweede, en dat zult u toch met mij eens zijn, verhogen metaaldetectoren juist het gevoel van onveiligheid en angst, omdat ze de associatie met geweld oproepen”. Overigens is het bovengenoemde voorbeeld een mogelijkheid bij uitstek voor de oppositie om de definiëring van de regering in twijfel te trekken: “Om welke scholen gaat het nu precies? Alle scholen? Alleen middelbare scholen? Alleen middelbare scholen in grote steden? Waar moeten de metaalpoortjes komen? Bij alle ingangen of alleen de hoofdingang? Of moeten ze soms ook voor ramen staan?” Op deze manier kan de oppositie bij de jury duidelijk de suggestie wekken dat de regering niet goed heeft nagedacht over haar eigen plan.

Oefening: Standaardgeschilpunten

Doel van de oefening: toepassen van standaardgeschilpunten

Iedere leerling schrijft een beleidsstelling op een papiertje. Deze worden verzameld en vervolgens in willekeurige volgorde weer uitgedeeld waarbij de helft van de leerlingen een stelling krijgt. Iedere leerling met een stelling wordt gekoppeld aan een tegenstander. Iedereen krijgt 15 minuten om zich voor te bereiden op een betoog van 3 minuten waarin je de stelling verdedigt of aanvalt aan de hand van de standaardgeschilpunten. De eerste voorstander gaat staan en houdt zijn betoog van 3 minuten. Hierna staat de tegenstander op, die eerst in 1 minuut een samenvatting geeft van het betoog van de voorstander aan de hand van de standaardgeschilpunten. Vervolgens heeft hij nog 2 minuten om aan de hand van 1 of 2 standaardgeschilpunten het betoog tegen te spreken. Na afloop bespreekt de klas of de voorstander een helder betoog heeft gehouden en of de tegenstander een goede keuze heeft gemaakt bij het tegenspreken van het betoog. Hierna is het volgende koppel aan de beurt.

Oefening: Double speech

Doel van de oefening: snel associëren

Iedereen schrijft op 2 briefjes een woord, vouwt de briefjes op en stopt deze bij elkaar in een doos. Een leerling pakt een briefje uit de doos, leest hardop wat er staat, pakt een tweede briefje en leest ook dit woord hardop. Na 30 seconden bedenktijd vertelt de leerling voor de klas een logischdoch fictief verhaal over het eerste woord. Na weer 30 seconden klinkt er een bel. Na het rinkelen van deze bel moet het tweede woord op een logische manier in het verhaal worden gevlochten. Het verhaal zou bijvoorbeeld kunnen beginnen bij 'pindakaas' en via een mooi betoog kunnen uitmonden in een logische link naar 'snelheidscontrole'. De procedure herhaalt zich totdat iedereen in de klas aan de beurt geweest is. Tot slot wordt er gestemd over de vraag wie het beste en meest originele verhaal heeft verteld.

Oefening: Kettingdebat

Doel van de oefening: snel reageren

De klas wordt verdeeld in groepen van 8 leerlingen. Iedere groep krijgt een stelling en iedereen een nummer van 1 t/m 8. Leerlingen met een oneven nummer zijn voorstanders, zij met een even nummer tegenstanders. Na een voorbereiding van 5 minuten staat nummer 1 op en verdedigt gedurende 2 minuten de stelling met behulp van tenminste 1 argument. Vervolgens staat nummer 2 op. In 2 minuten valt hij 1 argument van de voorstander aan en brengt hij 1 nieuw argument in. Nu staat nummer 3 op. Hij valt 1 argument van nummer 2 aan en brengt 1 nieuw argument in. Vervolgens staat nummer 4 op, enzovoort enzovoort. De rest van de klas jureert en geeft na afloop van het debat aan welke spreker het

meest duidelijk en overtuigend heeft gereageerd op een argument van zijn voorganger en/of het beste argument heeft ingebracht.

8. Taakuitvoering

In voorgaande paragrafen is al uitgebreid beschreven welke specifieke taken iedere spreker heeft in het debat. Hieronder drie belangrijke tips:

1. Definieer de stelling in het belang van het debat

Wees spaarzaam met het toevoegen van mitsen en maren aan een interpretatie van de stelling. Wanneer het debat ernstig wordt beperkt door een té nauwe definitie zal de jury dat de voorstanders aanrekenen. Waak er dus voor dat de definitie ruimte laat voor een interessant debat, waarin interessante ideeën en argumenten aan bod kunnen komen bij zowel de voor- als tegenstanders.

2. Breng belangrijke argumenten zo vroeg mogelijk in het debat

Dit is één van de meest gemaakte fouten op het gebied van taakuitvoering: teams brengen beslissende punten onnodig laat in het debat. Dit geldt niet alleen voor eigen argumentatie, maar ook voor cruciale weerleggingen. Des te later een (tegen)argument wordt besproken, des te minder gelegenheid er overblijft voor reactie en interactie. Dat is niet alleen onsportief richting het andere team, maar verlaagt tevens de inhoudelijke kwaliteit van het debat als zodanig.

3. Reageer!

Een debat is geen serie monologen, maar een 'botsing der ideeën'. Er is dus pas sprake van een debat als men inhoudelijk op elkaars argumenten ingaat. In het Engels wordt dit cruciale kenmerk van debatteren wel 'engagement' genoemd. Jammergenoeg herhalen sprekers in veel debatten vooral de eigen punten en gaan zij slechts oppervlakkig in op de punten van het andere team. Daardoor komt het debat niet uit de verf. Dat dwingt de jury om het debat als het ware zelf te construeren uit losse onderdelen. Dat gaat de teams geen hoge scores opleveren... Dit alles is onder meer te voorkomen door in de aanloop tot het toernooi te oefenen met reageren en improviseren, de verweer- en conclusiefasen vóór de aanvang van het debat niet teveel vast te leggen en door veelvuldig gebruik te maken van points of information (zowel door ze aan te bieden als door ze te accepteren).

Colofon

'Debatteren voor havo/vwo-scholieren' is een handleiding voor leerlingen van de bovenbouw havo/vwo en dient ter ondersteuning van het landelijke NK Debatteren voor Scholieren.

Vierde, volledig herziene editie, september 2010

Derde herziene editie, september 2009

Tweede, volledig herziene druk, september 2007

Eerste druk, september 2005

Uitgave: Nederlands Debat Instituut

Tekst: Roderik van Grieken

Redactie: Rob Honig (Cogency) en Sander van der Stok (Cogency)

Eindredactie: Else van Nieuwkerk

Fotografie: Yoav Magid en Joost Trines

Vormgeving: Tra[design], Nenke van Wermeskerken

Correspondentieadres:

Nederlands Debat Instituut

Gijsbrecht van Amstelstraat 2a

1213 CK Hilversum

035 625 20 50

info@debatinstituut.nl

www.debatinstituut.nl

© 2010 Nederlands Debat Instituut, Hilversum

Ontwikkeld in samenwerking met:

NEDERLANDS DEBAT INSTITUUT

Het Nederlands Debat Instituut wil een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de debatcultuur in Nederland. Dit in de overtuiging dat het debat een positieve invloed heeft op de ontwikkeling van individuen, organisaties en de maatschappij als geheel. Wij organiseren, leiden en begeleiden debatbijeenkomsten, trainen professionals en introduceren het debat als educatieve methode binnen alle lagen van het onderwijs. Voor meer informatie www.debatinstituut.nl